

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

הנועה לאומנית ליברלית

פרוטוקול
מישיבת לשכת הליכוד
התקיימה בהאריץ כ"ה באדר תשע"ז
יום חמישי - 23.03.2017
במלון כפר המוכביה

רשמה: שוש בלו

קצרנית פרלמנטרית

הקלטה תכתוב ותמלול הפרוטוקול

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

על סדר היום:

• ישיבת כינוס לשכת הליכוד.

* * *

מר זאב אלקין-יו"ר:

אנחנו פותחים את הישיבה הסדורה של לשכת הליכוד. כפי ששמתם לב, אנחנו מקפידים על כך שהגוף הזה, כמו שהבטחתי, יעבוד כפי שכתוב בחוקת הליכוד, יתכנס בערך פעם בחודשיים. הכינוס הקודם שלנו היה בצפון הארץ, עסקנו בסוגיה החברתית של פיתוח הצפון. לצערי כמו שאתם יודעים ישבתי שבעה ולא יכולתי להיות אתכם. אנחנו מתכנסים כאן עכשיו. על סדר היום של הישיבה שני נושאים, קודם כל הנושא העיקרי הוא הדיון שתיכף נפתח אותו, דיון על האיזון הנכון בין

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

הדרג הנבחר לבין המערכת המשפטית, ואני רוצה כבר עכשיו להודות לשלושת הדוברים שסיכמנו שיפתחו את הדיון, ולאחר מכן נעשה דיון מסודר כפי שאנחנו עושים. מכבד אותנו כאן שר המשפטים לשעבר, משה ניסים. אני מאוד מודה לו על כך שהוא בא. אחד האנשים הכי וותיקים והכי מנוסים בפוליטיקה הישראלית, שהביא גאווה גדולה מאוד לתנועה שלנו, ואני חושב שזה מאוד נכון שמדי פעם אנחנו מתכבדים באנשים המדהימים האלה שייצגו את התנועה. היה כאן ודיבר באחד מהדיונים הראשונים שלנו, אם אתם זוכרים, השר ארנס. ואני אמשך את הפרקטיקה הזו כל עוד שנצליח לשכנע ותסכימו לבוא. אני חושב שזה עושה כבוד גדול לתנועה, לשמוע אנשים עם כל כך הרבה ניסיון. בפתיחת הדיון ישתתף עוד שר משפטים לשעבר של תנועת הליכוד, ח"כ והשר צחי הנגבי. השלישי יהיה ח"כ שמייצג אותנו היום בוועדת החוקה, ח"כ בנימין זאב בגין, הוא תיכף יצטרף. ולאחר שלושת הדוברים הפותחים נפתח כאן בדיון.

הנושא השני על סדר היום, נעשה את זה כשנסיים את הדיון בנושא הראשון, הוא הצבעה על ההצעה של חברנו אהרון מלצר. הוא הציג אותה בישיבת לשכה הקודמת, דיבר על זה גם בהנהלת הלשכה. כפי שאתם יודעים, כדי להביא נושא להצבעה צריך להכניס את זה מראש לסדר היום, בתיאום עם ראש הממשלה. התיאום הזה אכן נעשה, ולכן זה מופיע בצורה מסודרת על סדר היום. אנחנו לא נקיים את הדיון, אנחנו רק נצביע על ההחלטה שכבר הציג בעבר. אני רק אתן לכם כותרת, כשנגיע לנושא הזה הוא יציג את זה באופן מלא. בגדול, הכותרת היא עמדת הליכוד בנושא של תמיכה בבקשת חנינה לאלאור עזריה, זה הנושא שאהרון ביקש שלשכת הליכוד תחוה את דעתה.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

אנחנו עוברים לנושא הראשון על סדר היום. לא במקרה הוא נבחר, אתם רואים עכשיו סוגיה אחר סוגיה, כל הזמן יש שאלה איפה עוברת זירת ההכרעה בסוגיות הבוחרות על סדר היום. האם זירת ההכרעה האחרונה היא בכנסת, על ידי נבחר הציבור. הכנסת והממשלה שנבחרה על ידי הכנסת להיות הזרוע המבצעת, או שזירת ההכרעה בסופו של דבר הופכת לזירת ההכרעה בבתי המשפט, ובראשם כמובן בית המשפט העליון. אני אזכיר רק מספר סוגיות מאוד בולטות. דוגמאות לכך, כל הסוגיה של טיפול במסתננים. אתם בטח עקבתם וזוכרים, ששתי גרסאות של חוק מסתננים שהכנסת חוקקה נפסלו בבית המשפט העליון, והכנסת נאלצה לחוקק בפעם השלישית. כמובן כל פעם נאלצה לשנות את החוק מכפי שתכננה אותו מלכתחילה.

אני חייב להגיד שאני רוצה להודות לחברי הסיעה על כך שאין מקום סביב השולחן הזה, זה רק מעיד על הכבוד שהם רוחשים לפרום ובאים לכאן ומשתתפים בו. אני חושב שחשוב מאוד שהשרים, חברי הכנסת וסגני השרים באים לכאן ולוקחים חלק בדיון עם החברים בנושאים של תוכן על סדר היום. אז אני חוזר ואומר, ראינו בשנים האחרונות שנושאים בוערים מרכזיים על סדר היום של המדינה, לאחר שהכנסת או הממשלה קבעו את עמדתם, בא בית המשפט וקבע אחרת, ואפילו בפנינג-פונג לפעמים, כמה סבבים. מה שכמובן חידד מאוד את הסוגיה הזו שעל סדר היום, איפה בסופו של דבר צריכה לעבור ההכרעה, ומי מוסמך להכריע בסוגיות המרכזיות שמעצבות את העתיד של מדינת ישראל. אני גם רוצה להזכיר לכם שבמשא ומתן הקואליציוני האחרון, תנועת הליכוד אולי בפעם הראשונה, שמה על סדר היום במשא ומתן קואליציוני בקשה להכניס להסכמים הקואליציוניים הצעת

חוק שתכריע בסוגיה הזו של מערכת היחסים בין הכנסת לבין בית המשפט העליון. לקבוע כללים שבאמצעותם ייקבע איך ובאיזה נסיבות יכול בית המשפט לנסות ולפסול חוק של הכנסת, והכנסת יכולה להתגבר על הפסילה הזו. לצערי שכנענו כמעט את כל השותפים הקואליציוניים, היה שותף קואליציוני אחד שלא הצלחנו לשכנע אותו וזה 'כולנו'. ולכן לצערי הסעיף הזה מופיע אומנם בהסכמים קואליציוניים עם כמעט כל המפלגות, וכמובן כל עוד שזה כך אין לנו רוב בכנסת להעביר אותו. אבל אני חושב שיש כאן שינוי מאוד דרמטי של המגמה, כשלפני מספר שנים דיברו על זה, זה נחשב מאוד קיצוני וכו'. היום כמעט 61 חברי כנסת כבר מגובשים בעמדה הזו, שהגיע הזמן שכנסת ישראל תסדיר את המערכת הזו עם בית המשפט העליון, ותעמוד על זכותה להיות בסופו של דבר הקובעת האחרונה במחלוקת הזו. אני מאמין גם שאם לא בכנסת הזו אז בכנסת הבאה, בסוף גם נהיה לא רק קרובים ל-61, אלא נעבור את 61 ואכן נחוקק ונקבע דברים מאוד ברורים. ישנן עמדות שונות בסיעת הליכוד היום ובכלל בליכוד בסוגיה הזו, ואני תמיד מנסה להביא נציגים של עמדות שונות סביב השולחן, כדי שהדיון יהיה מעניין. זה מה שמאפיין מאוד את התנועה שלנו, לכן אנחנו גם תנועה שכל ישראלי רביעי הצביע לה בבחירות. אנחנו יודעים לתת מקום לעמדות שונות, לנהל וויכוח אינטליגנטי, מכבד ומכובד, ובסופו של דבר גם להכריע בסוגיות השונות שעל סדר היום. כך נהגנו וכך נמשיך לנהוג. אני חושב שבעידן של היום, כשיש יותר ויותר מפלגות שבהן רק האחד הוא הקובע הראשי, והכול יישק על פיו. הוא קובע את הרשימה, הוא קובע את העמדות. חשוב מאוד לשמר את המסורת הזו של תנועת הליכוד. אנחנו תנועה דמוקרטית, החברים קובעים בה את הרשימה, החברים בוחרים בה יו"ר, וחברי

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

המוסדות קובעים את עמדות התנועה בסוגיות השונות שעל סדר היום. זה מה שתמיד אפיין את הליכוד וזה מה שימשיך לאפיין אותו. אחרי דברי ההקדמה האלה, אני מתכבד לתת את זכות הדיבור הראשונה כמובן לוותיק שבחבורה והמנוסה מכולם, בבקשה, השר לשעבר משה ניסים, שבאמת אחד מהאנשים המדהימים והמנוסים במערכת שלנו, בתנועה שלנו. תודה רבה.

מר משה ניסים:

ערב טוב, רבותיי היושבים בנשיאות, קהל נכבד. אולי זה לא יהיה מוזר לכם לשמוע שמי שהנחיל לאנושות את תורת המשפט, את מערכות המשפט, את מוסדות המשפט ואת מה שנקרא 'משפט צדק' או 'צדקה ומשפט' זו תורת ישראל. וחשוב שכולנו נדע שהעם היהודי הנחיל לאנושות את מיטב הערכים שהאנושות כולה, וודאי מדינות דמוקרטיות ומפותחות, פועלות לאורה. אתן לכם דוגמה אחת ממה שנאמר בתורה- 'לא תכירו פנים במשפט'. לכאורה היינו מבינים ששופט צריך להיות אובייקטיבי, לא להעדיף את העני ולא להעדיף את העשיר, אלא להוציא משפט צדק. אבל לא כך אומר הרמב"ם ולא כך אומר רש"י. 'לא תכירו פנים במשפט'- אזהרה לממנים את הדיינים. שלא תאמר 'פלוגי קרוב שלי, פלוגי יפה, פלוגי גיבור. אמנה אותו דין שמה יחייב את הזכאי ויזכה את החייב'. כלומר מינוי הדיינים, מינוי השופטים, צריך להיעשות מתוך שיקול דעת, את הנבחרים שבנבחרים ולא מה שאנחנו קוראים היום 'בפרוטקציה', או 'בחבר מביא חבר', ולא בהסכמים קואליציוניים בוועדת מיוניים לדיינים. מה שמתרחש היום הוא לא לפי תורת ישראל. לא מה שהתורה ציוותה, אלא המינויים לא נעשים בדרך הראויה. למה אני

מביא לכם את זה כדוגמה? כדי להראות שהכללים שנקבעו בתורה שלנו, הם כללים נצחיים, ישרים והגונים, שיהי רצון שהאנושות כולה ומדינת ישראל בתוכה תנהג על פיהם. עוד דבר, כתוב אצלנו 'ובאת אל השופט אשר יהיה בימים ההם'. מה פתאום התורה מדברת על השופט שיהיה בימים ההם? אז צריך להבין מה המשמעות של ההוראה הזאת, של ההנחיה הזאת. 'ובאת אל השופט אשר יהיה בימים ההם', גם זה רש"י והרמב"ם וכל גדולי ישראל פירשו, שלא תאמר 'פלוני אולי הוא לא שופט טוב'. שלא תאמר 'פלוני אולי נגוע במשהו'. אם הוא השופט, אתה צריך לבוא אליו באותם הימים שהוא מתמנה. כלומר אתמול, היום ומחר, ואתה צריך לכבד אותו ואת פסק דינו. למה אני מביא את ההנחיה הזאת? כדי להגיד, יש טענות על בית המשפט העליון. על בתי המשפט. לבקר מותר, לפעמים אפילו חובה. להתקיף, לשלול את הזכות או את הסמכות לפסוק- אסור. 'ובאת אשר אל השופט אשר יהיה בימים ההם', יהיה מי שיהיה, ואתה חייב לציית. אוי לה למדינה שהציבור מקבל החלטה או נוהג בדרך של אי ציות לפסקי דין. זה סופה של דמוקרטיה במדינה. לכן אני אומר, אנחנו צריכים להקפיד על הכללים האלה, הם כללים נצחיים. לדוגמה, הניסיון הראשון של חוק ההסדרה, שלמעשה ביקש לשנות פסק דין היה פסול לחלוטין. בית המשפט פסק, אתה יכול מאוד לבקר את זה, אתה יכול לשלול את ההצדקה שהייתה בבסיס ההחלטה, אתה יכול לטעון שהם טעו, אבל אתה חייב לכבד. ולכן דעתי הייתה שאסור היה להגיש את חוק ההסדרה הראשון, מן הסיבה שכבר פירטתי. עכשיו, אחרי שאמרתי את הדברים האלה, אני רוצה לומר שאכן קיימת בעיה. העלה היו"ר את הנושא של ביטול חוקי הכנסת. ובכן, בית המשפט העליון בראשיתו, היה בית משפט מאוזן גם בהכרעות שלו. היו מעת לעת בעיות, ולא

ייבצר שהיו ויהיו בעיות. אין מציאות של כליל השלמות, יש בעיות. אבל מתאריך מסוים חל מפנה במדיניות של בית המשפט העליון, והמפנה הזה גרם להעמקת הוויכוח בעם מסביב לבית המשפט העליון ולפסיקותיו. צריך לומר שיש כמה נושאים שבית המשפט העליון שינה בהם לעומת מה שהיה מקובל על ידי ההרכבים הקודמים. לדוגמה, נאמר 'הכול שפיט'. עם כל הכבוד, לא הכול שפיט, אי אפשר לומר שהכול שפיט. אני זוכר שבאחד הראיונות נאמר על ידי מי שנאמר, אם לתקוף משמאל או מימין גם שפיט, במלחמה. לא, לא הכול שפיט. וצריך שיהיה ברור. בית המשפט קיבל את סמכותו ואת מעמדו כדי להחליט לפי חוקי המדינה, לפרש אותם. וגם בג"צ כדי לשמור על זכויות הפרט. אבל בצד הנושא הזה שנאמר 'הכול שפיט', דובר גם על מהפכה חוקתית. ובכל הכבוד הראוי לפוסק שפסק זאת, אני סבור שלא הייתה מהפכה חוקתית. הסיבה, ההחלטה שהייתה מהפכה חוקתית נשענה על שני חוקי יסוד שהתקבלו בכנסת בשנת 1992. תשימו לב, החוקים האלה התקבלו באישון לילה, ברוב של 32 נגד 21. המיעוט הזה קבע שאי אפשר לשנות את החוק שלו, אלא ברוב של 61 חברי כנסת. ואני שואל איזו זכות מוסרית, שמיעוט ימסמר את החוק ויאמר 'כדי שאתה תשנה את החוק שלי, אתה לא יכול להיות עם 32 נגד 21, אלא אתה צריך להיות מינימום 61, זה לא מוסרי. שנית, בכל הדרת הכבוד, מהפכה חוקתית יכולה להיעשות רק על ידי הכנסת. לא בית משפט יכול לומר 'יש מהפכה חוקתית', אלא הכנסת בחוק יסוד חקיקה, ובחוק זה בלבד, צריכה לקבוע את ההלכה האם יש מהפכה חוקתית אם לאו. כשאומרים מהפכה חוקתית, המשמעות היא שאנחנו יכולים באמצעות האמירה הזאת לבטל חוקים של הכנסת לפי חוקי היסוד. אם הם סותרים או לא סותרים את חוקי היסוד, וזה דבר שחייב

להיעשות על ידי הכרעה של הכנסת בחוק יסוד חקיקה. לא בפרשנות של חוק, לא באמירה של בית משפט, בכל הדרת הכבוד ואני מייחס כבוד עצום לבית המשפט העליון, אלא על ידי הכנסת.

דבר נוסף, שהוא צריך להטריד אותנו. בעבר, בהרכבים הקודמים של בית המשפט העליון, מי היה יכול להגיש עתירה לבג"צ? רק האיש שנפגע אישית ממהלך של רשות מנהלית- עירייה, ממשלה, גוף ממשלתי-ממלכתי. לימים החליטו שכל אדם, ולכן כל עמותה, וכשמדברים על כל עמותה אתם כבר מדמים בנפשכם אילו עמותות, יכולים להגיש עתירה לבג"צ על עניינים שלא שייכים להם כלל וכלל, אלא שייכים לאיזה פלסטיני בשכם. או שהם שייכים לאיזה עניין נוהלי, מנהלי של הממשלה. אבל הם לא נפגעו, ולכן יש עמותות. עמותה למען שלטון נאות, וכמובן עמותות השמאל כמו שוברים שתיקה, שמגישים עתירות. לא על עניין שנגרם להם, אלא על פגיעה כביכול שהייתה באדם פלוני. זה דבר שאיננו מובן מאליו, וצריך לחזור לכך שהזכות לעתור לבג"צ יכולה להיות רק למי שנפגע אישית. כשהיו כך הדברים, בג"צ היה בג"צ, כהלכתו. כמו שהוא נבנה והוקם לשמו. אינני רוצה להאריך, אני רק רוצה לומר אם כן, לעולם צריך לכבד את בית המשפט. צריך לבקר וחובה לבקר, אבל בכבוד ובתבונה. כל התקפה מוחצת על בית המשפט משיגה את ההיפך מן הראוי. אני גם רוצה להזכיר על מה שדיברתי קודם, בנושא של המהפכה החקיקתית. השופט שמגר, מהבכירים של נשיאי בית המשפט העליון, שהיו לנו מיום קום המדינה, אישיות מפוארת ורמת מעלה. הוא עצמו בריאיון שנתן לעיתון 'דבר', אמר שזה היה משגה לומר שהייתה כאן מהפכה חוקתית. שזה היה מוקדם לומר. וגם השופט חשין עליו השלום, אמר שהכרעה בעניין מהפכה חוקתית יכול

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

לבוא רק על ידי חקיקה של הכנסת. אז נזכור שכאשר משמיעים ביקורת על בית המשפט, זה לא נעשה דווקא על ידי אויבים, גם על ידי אוהבים מן השורה הראשונה. אם אני מדבר על השופט שמגר והשופט חשין, ואם אני אזכיר שנשיא בית המשפט העליון גם כן מן המופלאים שהיו לנו, משה לנדאו עליו השלום, השמיע ביקורת קשה ומרה על הניסיון של בג"צ להרחיב את תחום הסמכויות שלו. על ידי זה שלמשל הוא קבע שהולכים לפי מבחן הסבירות, שאיש לא הסמיך אותו ללכת לפי מבחן הסבירות. אז הנה, משה לנדאו הזהיר- אם בית המשפט העליון יוסיף להרחיב את גבולותיו, או כפי שזה כונה 'להיות אימפריאליסטי', הוא יגרום לכך שהאמון בו ייחלש. והנבואה של השופט משה לנדאו אכן נתקיימה. לדאבוני, האמון של הציבור בבתי המשפט וגם בבית המשפט העליון, שצריך להיות בשיא- ירד ונחת בשנים האחרונות וזה מצער, כי אנחנו זקוקים לבית משפט עליון שהכול רוחשים לו כבוד, ורוחשים לו אמון.

אני אסיים בדבר שהוא אולי לא מן העניין. יש בישראל מוסד שקוראים לו 'היועץ המשפטי לממשלה'. אם אתם חושבים שבמדינת ישראל יש ראש ממשלה, טעות פטאלית בדיכסם. אין ראש ממשלה, יש יועץ משפטי לממשלה, שהוא ראש הממשלה. אין מדינה בעולם שיש ליועץ המשפטי שלה מעמד וכוח הכרעה, וכוח של פקודה לממשלה ולראשה, כמו שזה במדינת ישראל. ואם אתם מדברים היום על בית המשפט העליון, צריך לדבר גם על היועץ המשפטי לממשלה.

מר זאב אלקין- יו"ר:

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

תודה. חברים, כל מי שרוצה להתבטא מוזמן להירשם אצל מוטי ויקבל את זכות הדיבור, אבל בצורה מסודרת ולא כקריאות ביניים. אני מודה מאוד לשר משה ניסים, שהציג כאן תורה מאוד סדורה והשקפה שלו בעניין השינויים שנעשו בבית המשפט בזמן האחרון. אנחנו מודים לח"כ מיקי זוהר, תודה רבה מיקי. בהחלט אני חושב שהדברים היו מאוד ברורים ומהדהדים על רקע המציאות המשפטית של ימינו. כפי שהבטחתי, משר משפטים אחד לשעבר, אני עובר לשר משפטים אחר לשעבר. בבקשה השר צחי הנגבי.

השר צחי הנגבי:

תודה רבה. ראשית, אני רוצה להודות ללשכה וליו"ר הלשכה, המוסד הפעיל ביותר בתנועה. לא רציתי להגיד היחידי, למרות שזה נכון, אבל העדפתי באופן פוזיטיבי לשבח את זאב. אם זאב היה מזמן דיון, אבל הוא היה פה לבד, לא היה לזה טעם. אבל אתם, שמשתתפים באופן קבוע בישיבות, מעניקים עומק ותוכן גם לעובדה הזו. אז תבואו על הברכה.

ידידי לשולחן הנשיאות וידידתי וכבוד השר שזכיתי להיות מנהל לשכת ראש הממשלה יצחק שמיר כשהשר היה מר ניסים, ואז ראיתי שבכל משבר מן הסוג שמתפתח היום, משברים שאיש לא יודע מה עושים בהם, כי כל צעד שאתה נוקט

יכול להביא לתוצאה הפוכה, יצחק שמיר היה אומר לי – תביא לי את משה. משה היה מגיע, פותר את המשבר, עד המשבר הבא.

סיום דבריו, משה, מזכיר לי את עניין היועץ המשפטי לממשלה, זה מה שאתה כרגע הגדרת אותו, כשליט הבלעדי, ובמידה רבה זה אכן מה שהתפתח לאורך השנים האחרונות, עשרות השנים האחרונות, וזכיתי להיות שר בממשלתו של בנימין נתניהו ב-1996, שר המשפטים. והנה, השר אריאל שרון, שהיה שר התשתיות, ביקש להביא מנכ"ל מסוים, אני אפילו לא זוכר את שמו. המנכ"ל הזה כתב בטפסים את כל מה שקרה לו, בין היתר איזה משפט שפעם היה לו, על חשבונות פיקטיביות, הוא שילם איזה כופר, הרבה שנים לפני המינוי, והמערכת המשפטית לא הסכימה למינוי והתחילה לבחון לעומק את העניין הזה. בישיבה מסוימת הביאו את המנכ"ל – הוא לא נבחר. ואחרי חודש לא גמרו את הבדיקות. ואריק שרון בישיבת הממשלה פונה אל מי שהיה אז היועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין, היום שופט בית המשפט העליון, ביקש ממנו להאיץ את התהליכים, וראש הממשלה נתניהו פנה ליועץ המשפטי לממשלה וביקש שיאיצו את התהליכים, ויחליטו לכאן או לכאן כדי שיהיה מנכ"ל למשרד. עוד חודש עבר ועוד חודש עבר, ואחרי כמה חודשים שרון ביקש את רשות הדיבור בישיבת הממשלה ופנה לרובינשטיין ואמר לו שהוא מוותר על המינוי, והוא אמר את המשפט הבא: את המינוי הבא אני אביא ישר מהפגיה. רק מהפגיה אתם תאשרו לי, מתוך האינקובאטור. אני בטוח שלזה התכוונת. אבל זה לא 'סטנד-אפ קומדי', נעבור לדברים רציניים.

אני רוצה לומר לכם שאני מנהל מערכת יחסים ארוכת שנים ורבת קרבות עם בית המשפט העליון, לטוב ולרע. הגשתי כ-8-9 עתירות כשהייתי באופוזיציה, לאורך

השנים, לבית המשפט העליון, בשורה ארוכה מאד של נושאים. פעם הגשתי בקשה – למה לא חוקרים את עזר ויצמן, אחרי שהוא ניהל מגעים עם אש"פ? הוא היה אז שר שפוטר וזה היה בניגוד לחוק שאסר על מפגשים עם אש"פ. ופעם הגשתי עתירה נגד יצחק רבין, שמימן מכספי משרד ראש הממשלה סקרים פוליטיים. הכול על פי פרסומים שהיו בעיתונים. ופעם הגשתי עתירה נגד שמעון שטרית, עוסקים היום ברשות השידור, הוא היה השר הממונה על רשות השידור והביא 15 מינויים למליאת רשות השידור, כולם חברי מפלגה, מפלגת העבודה ו-מר"צ, בניגוד למה שאני חשבתי שזה החוק. וכהנה וכהנה עתירות. כל העתירות נדחו, אבל הרגשתי שיש לי את יומי בבית המשפט. היה דיון, הצגתי את הנושא, עורך הדין שייצג אותי הציג את הנושאים, הצד השני נאלץ להגיע ולהתמודד עם הטיעונים, לנסות ולשכנע את בית המשפט שהצדק עימו, ובכל הפעמים האלה הרגשתי שבית המשפט זה לא משחק מכור. יש סיכוי, אם אתה מצליח להוכיח את האמת שלך. כל העתירות האלה נדחו. יכול להיות שהם לא היו מספיק חזקות. ולא פיתחתי איזה רגש של טינה מיוחדת לבית המשפט. ההיפך, סמכתי על זה שיש במדינת ישראל יכולת לחבר כנסת באופוזיציה להתריס כנגד השלטון, לא רק לזעוק חמס ולצווח מעל דוכן הכנסת, גם לבצע איזה שהוא מהלך שיכול להיות שיהיה לו גם אפקט מעשי.

לאחר מכן, לאורך השנים, זכיתי להיות בצד האחר, לפחות 11 פעמים ככל הזכור לי, אולי יותר, אולי אחד פחות, הוגשו נגדי עתירות לבית המשפט העליון, של התנועה לאיכות השלטון, כל מיני דרישות – להדיח אותי, לפטר אותי, לתלות אותי, להשהות אותי – כהנה וכהנה עתירות. נאלצתי תמיד לקחת עורך דין, להתמודד עם הטיעונים, גם המדינה בדרך כלל ככל הזכור לי, בכל המקרים האלה גם התייצבה

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

לצד המשיב, שזה אני, כל העתירות האלה נדחו. כולן, מהראשונה עד האחרונה. אבל היה דיון, הייתה מערכה והייתה התמודדות.

אני חושב שהניסיון הזה לימד אותי שבמדינה דמוקרטית, קיומו של הליך משפטי שבו קוראים תגר על השלטון זה דבר חיוני, דבר שמאפשר תחושה שאתה אינך עומד, בין אם עומדים נגדי כאיש השלטון או אני כאיש אופוזיציה עומד כנגד השלטון, אינך עומד חסר אונים.

ולכן אני באמת מזדהה, משה, עם מרבית הדברים שאתה אמרת, אפשר לומר אפילו עם כל הדברים, ולפעמים זה מקומם. כשהייתי שר לביטחון הפנים בממשלת שרון, הובלתי חקיקה שאפשרה הקמת בית סוהר פרטי בישראל. בית סוהר שלא ימומן על ידי המדינה אלא ימומן על ידי גורמים פרטיים והם ינהלו אותו. את הדבר הזה למדנו מארצות הברית ומאוסטרליה ומקנדה ומאירופה, במקומות שבהן המדינה אינה יכולה לשאת בעלויות של ניהול כל מערכת בתי הסוהר והובלנו תהליך כזה, באישור היועץ המשפטי לממשלה, והובלנו פיילוט, וכבר נבנה בית סוהר, ובהשקעה של גורם פרטי של כמדומני עשרות אם לא יותר מיליוני שקלים, נבנה בית סוהר בנגב. הסיבה שיזמנו את המהלך הזה, זה היה בתוך האינתיפאדה, בין השנים 2003-2004, שכיהנתי כשר לביטחון הפנים, בתי הסוהר שפעו אסירים, לא הייתה אפשרות לפעמים לעצור, פשוט היו משחררים אנשים, כולל אנשים מארגוני מחבלים, כיוון שלא היו יותר מקומות לאחסן אותם. הבנו שחייבים ללכת למהלך שהוא פורץ דרך והוא דרמאטי, אבל הוא בסך הכול משקף מציאות שקיימת בהרבה מדינות בעולם.

כבר לא הייתי שר לביטחון הפנים, במהלך השנים שלאחר מכן, שהוגשה עתירה לבית המשפט העליון, ובסופו של דבר, נדמה לי שזו הייתה אפילו הפסיקה האחרונה

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

של כבוד נשיאת בית המשפט העליון דאז דורית בייניש, שנתנה, יחד עם הרכב, פסיקה שפסלה את החוק של הכנסת.

השאלה היא אחרת – קודם כל, מה זה שייך לבית המשפט העליון? זה שייך מכיוון שאנשים חשו, ובעניין הזה אני לא מסכים איתך לגבי זכותה של עמותה לעתור, אנשים חשו שהולך להיגרם עוול קשה שיצא מתחת ידה של הכנסת. כי ההנחה שלהם הייתה שבית סוהר פרטי לא ידאג לזכויות האסירים, לא ידאג לשקם אותם, לא ידאג לכל הדברים הנורמטיביים שמדינה חייבת לעשות בבתי האסורים שלה. ויש בזה היגיון כזה או אחר. כמו שעמותה של הורי נפגעי המחבלים זכאית לעתור כנגד שחרור מחבלים, לאו דווקא מחבל שרצח את הבן הספציפי שלהם. הם הורים שחוו את החוויה, חוו את הטראומה, נשמתם פורחת כל פעם שהם שומעים על שחרור מחבלים בעסקה כזו או אחרת, ואני חושב שאנחנו כמדינה לא יכולים לעמוד מנגד ולאפשר לאנשים האלה את יומם בבית המשפט, בין אם עתירתם מתקבלת או נדחית. ואני יכול לתת עוד מאות דוגמאות לאנשים שהם אינם הנפגעים הישירים ממהלך כזה או אחר של הממשלה או של הכנסת, שהיינו רוצים שהם יאבקו על השקפת עולמם בבית המשפט. אבל יכול להיות שהגישה שלך היא הגישה הנכונה. יש על זה מחלוקות. בעולם הדמוקרטי יש דוגמאות רבות לכאן ודוגמאות לכאן.

אני רק מתחבר מחדש לעתירה שפסלה חוק שעליו הכנסת עמלה משך חודשים ארוכים, ומשרדי, המשרד לביטחון הפנים עמל משך תקופה ארוכה, ושלחנו משלחות לכל הארצות כדי לראות איך פועלת מערכת המשפט עם בית סוהר שהוא פרטי. הגענו למסקנה שהדבר נכון ובא בית המשפט ובפסק דין מאד ארוך, מאד מנומק, שאני חושב שהוא שגוי, אבל נעשתה עשייה להצדיק את הפסיקה האחרת.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

ואני זוכר שזו הפעם הראשונה שחוק שאני יזמתי נפסל והרגשתי מאד ממורמר ומאד פגוע וכאוב. וגם חשבתי שזה דבר שפשוט מחליש את היכולת שלנו לאחוז בבתי סוהר ברמה גבוהה, כי אם הפיילוט הזה היה מצליח ניתן היה באמת לשפר את התנאים. והם תנאים עלובים, מי כמוך שר המשפטים יודע, ביקרת בבתי מעצר, ביקרת בבתי אסורים, בחלק מהם זה ממש לא נעים שאנחנו במאה הזאת מחזיקים אנשים בתנאים כאלה. היינו רוצים לשדרג ואין למדינה כסף לשדרג, וזו הייתה הדרך לשדרג.

בכל מקרה, החוק נפסל, ואני אמרתי לעצמי – אני לא יכול לבוא בטענות לבית המשפט, כי אני מחוקק, והכנסת חוקקה, אמנם בתנאים שתיאר משה קודם לכן, אבל הכנסת היא זו שאפשרה ומאפשרת מדי יום לבית המשפט העליון לשבת על המדוכה כאשר מדובר בבחינת חוקים של הכנסת.

ולכן ההצעה שהליכוד לאורך שנים דבק בה, והשר אלקין הזכיר אותה, היא הצעה חיונית. לא כולם פה באמת נכנסים לרזי הסיפור של העולם המשפטי, אבל יש את המושג הזה ששמעתם מזאב – פסקת ההתגברות – שקובעת את אמות המידה שבהן בית משפט יכול להתערב בעבודת החקיקה של הכנסת, אבל גם מאפשרת לכנסת ברוב כזה או אחר, יש על זה ויכוחים, להתעקש על כך שחקיקה מסוימת היא נכונה ואף אחד לא יגדיר אותו כחוק עוקף בג"צ, כחוק שנועד להשפיל את בית המשפט, כחוק שלמעשה כופה את רצונם של חברי הכנסת על המערכת השיפוטית ופוגע לכאורה בהפרדת הרשויות בין 3 הרשויות המרכזיות. הדבר הזה לדעתי קיים בקנדה וקיים בארצות אחרות, ואני מאד מקווה שאכן נגייס את השכל הישר, אני לא מאמין שזה יקרה בכנסת הנוכחית, נגייס את השכל הישר כדי לאפשר כלי ומנוף

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

לנבחרים, לריבון, לבית המחוקקים להוביל מהלכים של מדיניות שאינם פוגעים בזכויות האדם, אינם מצויים בסתירה לחוקי היסוד האחרים. פסקה אחרונה – בית המשפט העליון עומד בביקורת של כמעט כל הציבורים המשמעותיים בישראל ומותקף על ידיהם פעם אחר פעם. הציבור החרדי רואה בו את האחראי הישיר לכך שלאורך השנים נשחק הסטטוס-קוו באין ספור דוגמאות, גיוס חרדים לצבא, ענייני גיור, נושאים שנוגעים לשירות נשים בחיל האוויר או ביחידות לוחמות אחרות. כל הדברים האלה ועוד רבים אחרים החלו בסופו של דבר בואקום של המערכת השלטונית, בחולשה שלנו כמחוקקים וממשלה, ובא בית המשפט העליון ולשמחתי באומץ קיבל החלטות שמשמרות את האופי הליברלי הפתוח של מדינת ישראל, בלי לעקר מן השורש את היותנו מדינה יהודית. אז הציבור החרדי רואה בבית המשפט העליון אויב, אויב מר ואכזר, ולא ניתן יהיה לשכנע אותם, כי הם באמת רואים את הדברים בצורה מאד חד ממדית. אבל תיקחו את הצד ההפוך,

קריאה מהקהל:

צחי, אתה יכול להביא דוגמה שבית המשפט פסק על בסיס הערך היהודי הדמוקרטי, דהיינו שהיהודי גובר על דמוקרטי.

השר צחי הנגבי:

תפסת אותי בדיוק באמירה שמייצגת את מה שאתה אומר. התשובה היא עוד לפני ששאלת. לעומת זאת, תשאלו את חברנו אמיר אוחנה מה חושבים הארגונים

הליברלים או ארגוני הלהט"ב על בית המשפט העליון, ותשמעו דברים נוקבים וחריפים על כך שלא מאפשרים נישואים מעורבים כמו שיש מדינות שמאפשרות, שלא מאפשרים זכויות לבני זוג שחיים יחד, שלא מאפשרים לפונדקאית להביא ילדים מבני אותו זוג, וכהנה וכהנה נושאים, שהם על פי ההלכה, על פי האמונה של מרבית אזרחי ישראל לגבי הדרך שבה באמת עולם הנישואים צריך להישמר וצריך לחזק אותו.

תיקחו את אנשי השמאל ותשאלו – מה אתם חושבים על בית המשפט העליון? בכנסת, לא פעילים אנרכיסטים של ארגונים של BDS, חברי כנסת מהשמאל, המפלגות הכי נורמטיביות וציוניות. ויגידו לך – סליחה, בית המשפט העליון זה המשמר האולטימטיבי של הכיבוש. אלה האנשים שבגללם צה"ל יכול לעשות מה שהוא עושה – בעזה ובגינין ובשכם – אלה האנשים שבגללם יש היום 450 אלף מתיישבים ביהודה ושומרון, כי הם לא עצרו את זה בהתחלה, את גזל הקרקעות, את ההתעמרות בפלשתינים. כמה מתיישבים היו ב-67 וכמה יש היום? זה הכול בית המשפט העליון. ותיגשו ותשאלו את הימין, תשאלו אותנו, ותשמעו את התלונות ו'הקיסורים' שלנו על החלטות הפוכות ועל דברים שפוגעים בנו או בציפור הנפש שלנו.

לכן, אני חושב שברגע שכולם מתלוננים על מערכת מסוימת ורואים בה איזו שהיא תקלה שיצאה מלפני המחוקק, כנראה שבכל זאת בית המשפט הצליח לשמור על איזון לאורך שנים.

דבר אחד אני אסיים בו – הייתה לי זכות להיות שנתיים מחוץ לכנסת. בשנתיים האלה, בין היתר, העברתי קורס בפקולטה למשפטים בקרית אונו שנקרא 'ההיבט

המשפטי של הסיכול הממוקד'. וכדי להעביר קורס לתלמידים, הייתי צריך ללמוד את הנושא הזה יותר לעומק ממה שהרגשתי באופן אינסטינקטיבי, וכל הקורס הזה היה בעיקר על פסק דין מדהים של בית המשפט העליון, בהרכב מורחב, בעתירה שאמרה לצה"ל – הרפו, אתם לא יכולים יותר לבצע סיכולים ממוקדים, כי סיכול ממוקד זו הוצאה להורג. בלי משפט, בלי כתב הגנה, בלי שאולי עשיתם טעות ואתם הורגים את האדם הלא נכון, בדרך כלל היא פגיעה כזו או אחרת באנשים שהם חפים מפשע, ילדים של המבוקש, אשתו. ובית המשפט העליון ישב על המדוכה הזאת שנים, הוא לא רצה להחליט. הוא קיווה שאולי הטרור ייעלם ויהיה שלום נצחי והוא לא יקבל החלטה, שעומדת בסתירה באמת לנורמות לכאורה הכי בסיסיות. כי זו לא הגנה עצמית במובנה הקלאסי בתוך מלחמה, זה בחדרים ממוזגים. ראש ממשלה ושר ביטחון ורמטכ"ל מחליטים להרוג מישהו, כי הוא אויב, אבל הוא אויב שלא כרגע יורה בך ומסכן אותך.

אבל הפסיקה הזאת היא פסיקה שאני מבקש מכל חברי, אם היה יריב לויין פה, שהוא באמת האיש הכי נסער כנגד בית המשפט העליון, הייתי מבקש ממנו לקרוא את הפסיקה הזאת. היא פסיקה ביטחוניסטית מובהקת, שחיזקה את ביטחון ישראל, שהשופט ברק עמד בראש ההרכב, האיש שכולנו אוהבים להשמיץ, שנתנה פה הגנה למדינת ישראל בכל בתי הדין הבינלאומיים בהקשר של סיכולים ממוקדים, ושבכל העולם לומדים אותה, ושהנשיא אובאמה ב-8 השנים האחרונות העצים אותה לפעולה נרחבת של סיכולים ממוקדים בעיראק, באפגניסטן, בסוריה, בתימן, בהרבה מקומות, על בסיס האמירות המשפטיות של בית המשפט העליון בישראל. בהצלחה.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה לשר צחי הנגבי. אגב, אתה צודק, חסר פה השר יריב לוין בפאנל הזה. ניסיתי להביא אותו, אבל לצערי הוא לא הצליח לבוא בגלל התחייבויות קודמות. הקו שיריב מייצג ואני, שנינו ביחד בעניין הזה בנושא משפטי ידוע, אז אני חושב שהקו הזה נוכח בחדר גם בלי שנייצג אותו בהרחבה. בבקשה, הדובר השלישי שפותח את הדיון, שהוא דווקא הרבה פעמים בר פלוגתא מאד מכובד, שלי ושל יריב, בהרבה סוגיות בנושא המשפטי, השר לשעבר וחה"כ בני בגין, שמייצג אותנו בוועדת חוקה. בבקשה, בני.

חה"כ בני בגין:

אדוני היו"ר, כבוד חברי לנשיאות הישיבה הזאת. אני מאד מודה לך על כינוס הישיבה הזאת וכבר היה לי 'שכר נסיעה' מירושלים, כי עד עתה כבר למדתי רבות מקודמי ויהיה לי כבר מטען, לא חורג, לחזור איתו הביתה בכביש מספר 1. אני רוצה להתייחס למה שאני חושב שהוא הסוגיה המרכזית הציבורית העומדת בפנינו. לא הייתי רוצה לדון בשאלה, אני כידוע, או לא ידוע, כמו שאבי מורי היה אומר על פלוני – הוא, לא רק שהוא לא משפטן, הוא מאד לא משפטן. אז אני בקטגוריה השניה.

לכן, לשאלה היותר פורמאלית של הסמכויות, לא ארצה להתייחס ברגע זה. אני אשאל – האם ראוי ש-בג"צ יבטל חוקים של הכנסת? ואנחנו שומעים וגם קוראים,

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

בחודשים האחרונים בוודאי, גם בשנים האחרונות, את הביטויים הטמונים, זאב, בהגדרתך את נושא הערב – האיזון הדרוש בין הדרג הנבחר לבין המערכת המשפטית.

אני רוצה להתייחס לשאלת הדרג הנבחר, כמובן הרמז הוא שהרשות המשפטית איננה נבחרת על ידי הציבור, היא ממונה, והמהלך הוא כזה: הלא העם בוחר את הכנסת, הכנסת מוציאה מתוכה את הממשלה, לממשלה יש רוב בכנסת, הרוב מחוקק, וזה מה שרצינו להוכיח. כל חוקי הכנסת מבטאים את רצון הציבור, במירכאות, שמענו וגם קראנו וגם במאמרים מלומדים. ולכן, אין לערער על צדקת דברי החקיקה המתקבלים ברוב בכנסת, הם מבטאים את רצון הציבור, ולכן אין גוף שרשאי לבטלם. אני לא מדבר על הפן הפורמאלי, אני מדבר על הפן המהותי, ובייחוד לא גוף של שופטים שלא נבחרו על ידי העם והם שופטי בית המשפט העליון, ואני אבקש להוכיח בדקות הקרובות שהטיעון הזה איננו אלא שטות. פשוט איננו נכון על יסוד המציאות ויש בו משום הטעיית הציבור.

והדרך להפריך את הטיעון המוזר הזה היא באמצעות הפרכת האמירה ששרי הממשלה נבחרים על ידי הציבור ומבטאים את רצון העם בדברי החקיקה שהם מביאים לפני הכנסת. שרי הממשלה, אתה שר זאב, וגם צחי, משה ואני היינו שרים, אז אני יכול לומר את זה באופן אובייקטיבי, הם אושרו, השרים אושרו לתפקידיהם על ידי הכנסת. אבל, בייחוד אצלנו בליכוד, אלה הם מינויים אישיים של ראש הממשלה. במקומות אחרים מינויים של ראשי המפלגות. במקומות אחרים מינויים של הנהגה מסוימת, לא רחבה מאד, של מפלגות אחרות. הרוב בכנסת רק מאשר את המינויים האלה או מסמיך את הממשלה לפעול, מסמיך אותה לנהל את ענייני

המדינה. זה אישור חשוב ותו לא. אין בדרך הזאת של אישור מינוי הממשלה, מינוי השרים, משום מתן גושפנקא של רצון העם לכל צעד מנהלי או חקיקתי. השרים שהם חברי ועדת השרים לחקיקה, מונו פעמיים – הם מונו כשרים על ידי ראשי מפלגותיהם והם מונו על ידי אותם ראשי מפלגות לתפקידם כחברי ועדת השרים לחקיקה. יכולים היו להיות בכל רגע גם שרים אחרים שהם חברי ועדת השרים לחקיקה. ולכן, חשוב להבין בהקשר הזה את המנגנון הממשי, המעשי של החקיקה בכנסת.

הצעות חוק ממשלתיות, פרטיות, עוברות דרך המסננת של ועדת השרים לחקיקה, אותם אנשים שמונו לתפקידם ולא נבחרו. ועדת השרים ברוב, אצלנו בממשלה 12, רוב של 7, לא צריך יותר, מחליטה לשבט או לחסד. אם תחליט לשבט לא יהיה רוב בכנסת; אם תחליט לחסד יש סיכוי טוב שהצעת החוק הזאת תעבור. אבל, דברי החקיקה שמקבלים את אישור ועדת השרים לחקיקה נתמכים על ידה ברוב המקרים על ידי הסכמות קודמות מוקדמות, בעיקר בין המפלגות, לפעמים גם בין החברים. אחת הראיות לכך, שמדובר במה שאני מכנה שיטת 'חוקק לי ואחוקק לך', היא העובדה שמאז נתכוננה ועדת השרים לחקיקה בכנסת זאת לפני שנתיים, היה ובאופן לא כל כך מהותי, רק ערעור אחד על החלטת ועדת השרים. הייתי חבר ועדת שרים לחקיקה, אני עצמי ערערתי על הממשלה פעמים אחדות. שרת המשפטים מתגאה בדרך הזאת. אני מודה, היא דרך יעילה. אבל, כאשר ועדת שרים היא יעילה, העבודה מתקתקת, אבל המחלוקת מוחלקת. לכן, אנחנו יכולים לראות מצב וראינו מצבים שבהם לא רק מפלגות שמיוצגות או שמייצגות פלח לא גדול בציבור, אחרי הכול חברים, אני שומע שנאמר מדי פעם – אבל אנחנו 30 חברי כנסת ואנחנו יכולים

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

כך לעשות או כך לעשות, מילה אחת חסרה – חברים, אנחנו רק 30 חברי כנסת. זה רבע מן הציבור, מיליון איש אבל רבע מן הציבור. אבל המפלגה השנייה בגודלה בממשלה מייצגת 8 אחוזים מן הציבור. אנחנו רואים דברי חקיקה שהם פרי ההסכמות הקודמות, שהן ביוזמות או מפלגות קטנות או פלגים במפלגות האלה. זה עובר את המסננת – חוקק לי ואחוקק לך – ואחר כך מגיעים לכנסת, והסיבה שהן עוברות בכנסת היא שיש מכשיר שלטוני חשוב מאד, חיוני, הקרוי המשמעת הקואליציונית. אי אפשר בלי זה בדרך כלל לנהל את ענייני המדינה, אחרת אנחנו מזמינים בלגאן תמידי בכנסת, קשה יהיה מאד לצפות מראש איזה חוק יעבור ולא יעבור.

אבל, כאשר זהו המצב, אנחנו צריכים להבין שנוצרה אצלנו, ביחוד בשנים האחרונות, פירמידת שליטה. אתה יכול על ידי החזקות מיעוט להגיע לרוב בכנסת. אתה מגיע לרוב בכנסת לעיתים עקב אדישות בסיעות הקואליציה, לעיתים על ידי חישובים קואליציוניים, לעיתים על ידי חישובים מפלגתיים, לעיתים על ידי חישובים סיעתיים, לעיתים על יסוד חישובים אישיים. ובתנאים האלה, הממשיים המעשיים של תהליך החקיקה, לטעון שכל חוק שלעיתים מייצג, ארשה לעצמי לומר אפילו גחמה, הוא מייצג את רצון הציבור, חברי, גוזמה רבתי. זה פשוט לא נכון ויש בכך משום הטעייה של הציבור. איננו מייצג את רצון העם. רצון העם מתבטא פעם אחת ביום אחד ביום בחירת הכנסת. אבל כשיציגו בפנינו מצב, שעצם העובדה שיש רוב קואליציוני בכנסת, היא מצדיקה כל דבר חקיקה כאילו הוא רצון העם ולכן כמעט בבחינת דבר אלוהים חיים, אני חושב שהצגה כזאת איננה ראויה מפני שאיננה נכונה.

אזכיר בשורת המקרים שהזכיר צחי, לכאן ולכאן, אלה כועסים ואלה כועסים, שדווקא מקרב קבוצות שבימים אלה אני שומע מהן שבשום פנים אין לאפשר, או קורא, בשום פנים אין לאפשר לבית המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לפסול או לבטל חוק של הכנסת, לפני 12 שנים לא חלקו על יכולתו או על זכותו של בית המשפט העליון לפסול חוק של הכנסת. ב-2005 הכנסת קיבלה ברוב נאה, 59 חברים נגד 40, את החוק האומלל שכותרתו – "יישום תוכנית ההתנתקות מחבל עזה וצפון שומרון". והיו כתריסר עתירות ל-בג"צ. אז מישהו כאן עכשיו היה אומר – חברים, זה ביטא את רצון העם. דרך אגב, באותם ימים אני חושב שניתן היה לציין או לומר שרוב כזה בערך הוא סימן גם את הלכי הרוח המוטעים, החמורים, השגויים, האומללים, שאמללו את כולנו בסופו של דבר. אבל תארו לעצמכם שהיו אומרים – הרוב הקואליציוני או הרוב חוקק 60, 59 לעומת 40, מה לכם כי תלינו על רצון העם?

אני מביא את הדוגמא הזאת כדי לנסות לשכנע, קודם כל בכלל ההיסטורי או בלקח ההיסטורי. פעם אתה ברוב, פעם אתה במיעוט. פעם אתה מנהל קואליציה, פעם אתה בראש האופוזיציה, או לעתים גם בזנב האופוזיציה. ולכן, לשנות את הדעה העקרונית על פי הפוזיציה, אני חושב שזוהי גישה שאיננה נכונה ואיננה מוצדקת, ואז איש לא כפר בזכות החוקתית, אם במירכאות או מחוץ למירכאות, של בג"צ אכן לפסול חוק של הכנסת. ייחלו לכך שייפסל חוק בכנסת. ביקרו את בית המשפט על כך שברוב של 9 נגד 1 או 10 נגד 1, כבוד השופט המנוח אדמונד לוי, לא נעתרו לבקשה, מסיבות כאלה ואחרות משפטיות, לאו דווקא מוסריות, דחו את העתירה הזאת.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

קריאה מהקהל:

אף אחד לא השלה את עצמו שבית המשפט העליון יפסול את זה.

חה"כ בני בגין:

אני הייתי אומר, אני חושב שאמרתי גם אז, העתירה הזאת הוגשה לבית המשפט העליון בתנאים משפטיים מאד קשים ואני לא רוצה להרחיב. אבל לא על זה דיברתי. אני דיברתי על קבלת העיקרון שהתקבל אז, כן, בית המשפט העליון רשאי לפסול חוק של הכנסת והחברים אמרו – ודרוש מאד הכרחי שהוא יפסול חוק של הכנסת. זו הייתה הטענה. מה הייתה הציפייה – היא שאלה אחרת. חברים, לבני חורין מתאים רק משטר אחד. אני שומע לאחרונה שיש צורות שונות של דמוקרטיה ומסגרות שונות. רק משטר אחד – הדמוקרטיה הליברלית, שבמסגרתה הרוב מושל וזכויות הפרט וזכויות המיעוט נשמרות. כתבתי לפני 5 שנים, הייתי חבר הממשלה, נמנית עם הקואליציה, עם הרוב בכנסת, כתבתי – לרוב בלתי מרוסן נטייה להיות דורסן. טבע האדם. טבע השלטון. ולכן, משטר דמוקרטי המתאים לבני חורין צריך ליחל למצב שיש בו כלי לבקרה גם על צעדים שרירותיים של השלטון וגם על חקיקה מוטעית של הכנסת. כאשר מדי פעם אומרים לנו – אבל תנו לנו לשלוט, ארשה לעצמי לטעון שהגוון האמיתי של הביטוי הזה, הנהייה הזאת – תנו לנו לשלוט, מסתיר את הרצון לומר – תנו לנו לשלוט ללא מיצרים. ברוך השם, יש אצלנו בג"צ שיכול לבקר. תפקידו הוא חיוני, וזה נכון, שופטי בית המשפט העליון לא נבחרו על ידי הציבור. האם בג"צ טועה? השופטים

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

עצמם הם הראשונים שטוענים שהחלטה מסוימת של הרכב מסוים היא מוטעית. ראשונים, מבחינה כרונולוגית, הם השופטים, שאיתרע מזלם ומוצאים את עצמם, לעיתים צריך לומר גם באומץ חברתי, בדעת מיעוט. אחד מול שניים, שלושה מול ארבעה, ארבעה וחמישה, ומה הם כותבים? עם כל הכבוד לחברנו, לו נשמעה דעתי הייתה מתקבלת החלטה אחרת. חברתי טעתה, חברי טעה. הם הראשונים שמודים בכך. אלא מה? כשהם טועים, קשה מאד לייחס לטעותם מניע אחר. חברים, אני פוליטיקאי, אני עסקן מפלגתי, כל אחד יודע, אנחנו שקועים ב-מ"ט שערים של שיקולים זרים, זרים לאותו עניין. ציינתי קודם אחדים מהם. פה יש לנו פריימריס ופה עוד מעט בחירות, ופה מה יגידו ופה מה יאמרו, שיקולים שאינם ממן העניין. השופטים טועים לעיתים, ויש להם נטיות הלב, ויש להם חינוך מסוים, וגם ניתן לומר שאולי הם באים מקבוצה מסוימת. הרכב בית המשפט היה מגוון לפני המינויים האחרונים ויהיה מגוון גם אחריהם. אבל, השיקולים האלה אינם שיקוליהם, הם מתמנים עד גיל הפרישה, אינם צריכים להתחנף לזה, להחניף להוא. אני חושב שזה יתרון גדול מאד. ואני חוזר לטענתי המוקדמת – לא רק השופטים מתמנים, גם השרים וגם חברי ועדת השרים למעשה הם מתמנים. את כוח הרוב יש להגביל. היום קבוצה זו בשלטון, מחר קבוצה אחרת, ולכן עלינו לעשות כל מאמץ כדי לשמור על יכולתו של בית המשפט העליון להגן עלינו, על כולנו, בנסיבות אלה או אחרות, מפני החלטות שרירותיות ופוגעניות של השלטון על זרועותיו השונות. תודה.

מר זאב אלקין-יו"ר:

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

תודה רבה לחה"כ והשר לשעבר בנימין זאב בגין, שהציג כאן תורה מאד מאד סדורה, שכפי שאמרתי לפני דבריו, אני יכול להגיד בביטחון אחרי דבריו, שאני חולק כמעט על כל דבר שנאמר כאן, חוץ משניים – דעתו על חוק ההתנתקות וגם האמירה שהיום אתה בשלטון ומחר לא, זו אמירה מאד אקטואלית גם ברוח הימים האלה, טוב שנאמרה.

אבל הכי אני חולק על דברידך, בני, שאתה עסקן מפלגתי. אם אתה עסקן מפלגתי, אז יש לי הרבה מה להגיד על שופטי בית המשפט העליון, אבל אני לא אמשיד. אנחנו פתחים את הדיון ויש אצלי רשימה ראשונה של אנשים שנרשמו. עוד פעם, מי שרוצה להמשיך ולהירשם, מוטי כאן. אני הבטחתי בזמנו לחברים שאחרי הנאומים הפותחים עושים "ריצ'רץ". אז הדובר הראשון מחברי הלשכה, אחר כך חברי כנסת וחוזר חלילה. דוד סייג בבקשה הראשון, אחריו חה"כ נורית קורן שמייצגת אותנו בגאווה בוועדה למינוי שופטים. בבקשה, דוד. מי שרוצה להצביע – יישאר, מי שלא – לא.

מר דוד סייג:

אני אעשה את זה קצר, שתישארו.

מר זאב אלקין-יו"ר:

3 דקות. מרגע זה כולם מוגבלים ל-3 דקות.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

מר דוד סייג:

קטונתי לדבר אחרי כל הדוברים המכובדים שיושבים פה על השולחן. אז כמובן שקטונתי, אבל בכל זאת אני רוצה להגיד כמה דברים, גם כנציג הצעירים פה. אנחנו כצעירים, בכלל כאזרחים שאכפת להם ומודאגים, אנחנו מעורבים בתוך העשייה הפוליטית, אנחנו כמובן בתוך הליכוד, אבל בכלל באופן כללי, גם יש לי חברים במפלגות אחרות, כולנו פעילים בתוך הפעילות הפוליטית כי אנחנו יודעים שהמקום שבו הציבור יכול לבחור את נציגיו והציבור באמת יכול להשפיע ולשלוח את האנשים שמייצגים אותו, זה בפוליטיקה, לכנסת ולממשלה. כי אנחנו רוצים שבסופו של דבר יקדמו את הרעיונות שאנחנו מאמינים בהם, בשביל זה אנחנו נמצאים פה. ולצערי, יש בתוך הרשויות, יש 3 רשויות, כולנו יודעים – יש את הרשות המחוקקת, המבצעת והשופטת – וכל דמוקרטיה צריכה להיות מבוססת גם כן על בלמים ואיזונים, אבל גם על הפרדה, על סוג של הפרדה, כשכל גוף יודע בדיוק וכל רשות יודעת בדיוק מה התפקידים שלה. וזה לא יכול להיות שבמצב כזה שאנחנו בו כאזרחים ועוד יותר כפעילים, הולכים ופועלים כל כך קשה על הייצוג של העם, ובסופו של דבר מי שמקבל את ההחלטות בסופו של דבר הם שופטי בג"צ. ואני עוד מעט אכנס לזה עוד יותר.

אני רוצה להגיד עוד משהו לגבי ההרכב. לא יודע מי מכס יצא לו לראות, היה איזה שהוא סרטון שרץ מאד חזק בדיגיטל, ברשתות – בפייסבוק ובטוויטר, בסוף שבוע אחרון, מתוך שימוע של מועמד לבית המשפט העליון בארצות הברית (מוטי ראה את זה, כי התכתבנו על זה בטוויטר). איך זה יכול להיות? מה, בארצות הברית מביאים מועמדים לבית משפט עליון לשאול אותם שאלות, שהציבור יידע מי הם,

מצביעים אם כן או לא? זו סכנה ענקית לדמוקרטיה. אם היינו עושים את זה בארץ כולם היו זועקים שרוצים לפגוע בשלטון החוק ופוגעים בדמוקרטיה. ואו קיי, תגידו לי שבארצות הברית יש חוקה, אז מה, גם אצלנו יש חוקים, זה היינו הך. ויודעים מה, אדרבא, אצלנו שאין חוקה ויש חוקים והפרשנות היא הרבה יותר גמישה, הרבה יותר חשוב מי שיושב על הכיסא מאשר בארצות הברית שלו. אז אם הם יכולים גם כן לדעת מיהם האנשים שהולכים ויושבים על הכיסא ולא לקבל את זה כעובדה מוגמרת, ואפילו אחר כך לא לדעת איך נבחרו האנשים ומיהם האנשים נבחרו לעליון. או קיי, אז קיבלנו איזו שהיא כותרת שנבחרו שופטים שמרנים לעליון וזה מאד נחמד, אבל הציבור לא יודע, הוא לא מעורב. ואנחנו אפילו, כאנשים שכן מעורבים במה שקורה, אפילו אנחנו לא יודעים מה באמת קורה שם ומי האנשים, במה הם מאמינים, במה הם לא מאמינים. כי אין ספק שמה שהם מאמינים כן משפיע על ההחלטות שלהם.

אני רוצה לחזור על מה שאמרתי מקודם, ואני באמת מנסה לקצר כמה שיותר. איך זה קורה בפועל ש-בג"צ הוא הגוף שמחליט? זה קורה מדבר מאד פשוט, והזכירו את זה פה מקודם, העניין הזה של זכות העמידה. מה קורה? הכנסת או הממשלה מקבלת החלטה, לא משנה אם היא מדינית שקשורה להתיישבות, אם היא אפילו כלכלית שקשורה למתווה הגז, מקבלים החלטה, ועוד פעם, אלה האנשים שבחרנו לקבל את ההחלטות, ואז יש איזה שהוא ארגון שמייצג את עצמו ואולי עוד כל מיני אנשים, או חברי כנסת בכלל מהאופוזיציה, שבאים ועותרים ל-בג"צ. ואז בג"צ מרשה לעצמו להתערב. הוא מרשה לעצמו להתערב, כי בזמנו השופט אהרון ברק, עם האקטיביזם השיפוטי, פתח את הכול והכול שפיט. ואז בעצם, מי שקובע על

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

מתווה הגז זה בג"צ; ומי שקובע האם ישוב צריך להתפנות או לא להתפנות, עם מתווה מסוים שהגיעו אליו להסכם הוא אפשרי או לא אפשרי – זה בג"צ. ולכן, אנחנו בצעירי הליכוד יזמנו את הצעת החוק הזאת, שבעצם באה ומגדירה ומצמצמת את זכות העמידה למי שנפגע. וגייסנו לתוך העניין הזה מספר חברי כנסת, גם מתוך הליכוד, את מיקי זוהר ואת חה"כ דוד ביטן, שתמכו בנו בעניין הזה, וגם חברי כנסת אחרים מהקואליציה, כי רצינו להביא לזה כמה שיותר תמיכה רחבה. אני מאד מקווה שבמושב הבא הנושא הזה יתקדם באמת בחקיקה ונקבל את התמיכה גם של השרים בוועדת שרים לחקיקה וגם בכנסת אחר כך, כי בסופו של דבר הדבר הזה הוא לא פגיעה בדמוקרטיה ולא פגיעה בשלטון החוק, אלא להיפך, זה בעצם שומר עלינו כמדינה דמוקרטית, עם הפרדה בין הרשויות ובאמת עם הגדרה של באמת מה המקום של בית המשפט העליון.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה לדוד. לפני שאני מעביר את זכות הדיבור לנורית, אני מודה לשר צחי הנגבי ולשר לשעבר משה ניסים על כך שכיבדו אותנו בפתיחת הדיון הזה והציגו דברים מרתקים. תודה רבה. בבקשה, נורית, 3 דקות.

חה"כ נורית קורן:

חבל שבדיוק שני השרים לשעבר של משפטים הולכים, כי זה מאד חשוב. אני, קודם כל, רוצה להודות לך, זאב, על הדיון החשוב ביותר. חבל שאין פה יותר אנשים, כי זה דיון באמת משמעותי – האם בג"צ יכול לפסול חוקים של הכנסת? זה

דיון משמעותי שאני חושבת שהוא יימשך גם עוד שנים רבות. והעניין הוא שאני חושבת שאם יש חוק שהוא ממש ממש פוגע בזכויות אדם וממש לא חוקתי, אז הוא יכול לפסול אותו. אבל, אנחנו רואים שזה לא כך. ואני חושבת שבית משפט עליון צריך להצטמצם בסוגיות שהוא דן, על מנת שבאמת, כמו שכאן נאמר, שרק מי שנפגע הוא זה שיעתור. כי לפעמים יש כל כך הרבה אנשים שעותרים ומעסיק את בית משפט העליון בכל כך הרבה סוגיות, שהם לא יכולים לשפוט מתי שהם צריכים על כל הערעורים, יש סחבת נוראית בבית משפט עליון, השופטים מתנגדים להוסיף עוד 2 שופטים כדי שיהיו יותר שופטים. אז תבינו שבעצם מה שקורה, שהשופטים בבית משפט עליון היום רוצים לשמור על מה שיש להם. הם לא רוצים לאפשר לעוד אנשים להיכנס.

אני רוצה לתת לכם דוגמא ממה שקרה השבוע. סיימנו את הבחירה של השופטים בעליון, היו קרבות מאד חזקים, את מי למנות ואת מי לאפשר, ואני כל הזמן אומרת שאנחנו צריכים שבית משפט יהיה הבבואה של החברה הישראלית ויהיה ייצוג הולם לכל החברה – אם זה דתיים, אם זה ימניים, אם זה ממוצא אחר כמו שדאגתי למוצא האתיופי, גם ממוצא רוסי – כי זאת החברה שלנו. וברגע שזה לא קורה, זה לא בסדר. ואני שמחה שהובלתי פה כמה מהלכים, אחד מהם היה המינוי של השופטות ממוצא אתיופי, שזה היה בישול שלי. אני הצבתי לעצמי מטרה והגענו לזה. ולפני 3 חודשים הן מונו להיות שופטות.

אבל, השבוע היינו צריכים למנות תקנים לבית משפט שלום ומחוזי. יצאתי מהכנסת כדי להגיע לבית משפט עליון, היה לנו פחות או יותר סיכומים איזה מועמדים אנחנו הולכים לבחור, וכאן חבל שהשר לשעבר משה ניסים יצא. נכון שעד עכשיו השופטים

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

דאגו למנות רק את הקליקה שלהם, רק את האנשים שלהם, אבל מאז שאני נמצאת בוועדה אני לא מאפשרת להם את הדבר הזה. אני עושה ככל יכולתי ונלחמת בהם, ומכניסה עוד פעם, אמרתי לכם, אנשים שיהיו מכל גווני הקשת. אני מקבלת טלפון מהשרה שקד שאומרת לי – רגע, אל תצאי מהכנסת, ואני אומרת לה – מה קרה? הנשיאה לא מוכנה לבוא לישיבה כי אנחנו עומדים לבחור מישהי ממוצא ומצבע שלא התאים לה. והיא ידעה שיש לנו רוב, כי כבר סיכמנו בינינו פחות או יותר את מי אנחנו הולכים למנות, אבל היה לנו גם כן אנשים שהיו במחלוקת, וזה בסדר.

מוטי:

למה את חושבת שהנשיאה לא רצתה למנות בגלל הצבע והמוצא?

חה"כ נורית קורן:

מוטי, תאמין לי שמהיום הראשון שרגלי דרכה בוועדה הזאת, כשאני אמרתי שם של מזרחי, הם נעו קשה מאד. על מזרחים יש עכשיו, אני מקבלת חוות דעת של הנשיאים – לא מספיק טובים, לא מקצועיים. אתה יודע שהיה שופט צבאי, שהוא שופט מאסרי עולם על מחבלים, הוא אמר לי – הוא לא שופט בכלל. אמרתי לו – סליחה? הוא לא שופט? הוא שופט. ומיניתי אותו. לקח לי זמן. ואני מדברת על מועמדת מסוימת שאפילו, היה פה בומבך קודם והיו עוד עורכי דין מהשורה הראשונה, שאמרו לי – מקצועית ביותר. ואני אמרתי, או קיי, בואו תראו לי כמה פסיקות הופכים לערכאת הערעור, שזה חלק מהסיפור שאפשר לראות, נכון? אז הם

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

לא נקבו. ואני אמרתי, אני דווקא יודעת שהיה ערעור ואמרו שהערעור לא מתקבל. ואני יודעת שהשופטת הזאת מקצועית ביותר, ולא יתכן שב-2017 הדבר הזה יימשך. ואני יודעת מה שאני אומרת. תאמין לי שאני עומדת מאחורי זה, ואני לא מעלה את השד העדתי. מה שהתפרסם אתמול הפרוטוקול, שהשופטת אמרה בפירוש שלא יחשבו שאנחנו גזענים. ו"על ראש הגנב בוער הכובע". תודה רבה.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה לנורית. הדוברת הבאה – איילה שטגמן. בבקשה.

גב' איילה שטגמן:

ערב טוב לכולם. חבל שיש לנו כבר מעטים. הנושא הוא האיזון בין הדרג הנבחר למערכת המשפטית. אנחנו יודעים את התפקידים, אנחנו יודעים את הסמכויות, אנחנו יודעים שה-בג"צ צריך להגן על זכויות אדם, על האזרח, על המיעוט. הכול כתוב, הכול ברור. הוא צריך לשמור על הדמוקרטיה. עצם ראשי התיבות של בג"צ הם – בית הדין הגבוה לצדק. אבל הדברים הם לא כך. זו דעתי ואני חושבת דעת הרוב.

במציאות של היום ושנים קודם, פני הדברים אינם כאלה. במציאות הקיימת במערכת המשפטית, חייב להיות פה שינוי על מנת להחזיר את המערכת המשפטית למסלול יהודי יותר ויותר דמוקרטי. נוצר מצב שהמחנה הלאומי והדתי אינו מצליח במקרים רבים לממש את המדיניות אשר לשמה הוא נבחר, עקב ובגלל הכבלים שהמערכת המשפטית מניחה, וזה בשל היותה אנטי דמוקרטית לפי דעתי ולפי דעת

רבים, שנובעת מאג'נדה שמאלנית. אני קוראת לילד בשמו. כתוצאה מכך, זה מהווה סכנה להבטיח את קיומנו בארצנו. לדוגמא, בעבר הבסיס של הציונות היה לייחד את הארץ – בגליל, בנגב, ביו"ש, בכל מקום אחר. אבל על פי פסקי הדין של בג"צ, המהלכים לייחד את הארץ מהווים אפליה ופגיעה בשוויון, שבעצם זה חיסול המפעל הציוני. יש לנו רשויות שלטוניות שכל אחת אמורה לדעת את הסמכויות שמוקנות לה, ולא ניתן לומר שלמערכת המשפט יש סמכויות בלתי מוגבלות שהיא יכולה להתעלם מעיקרון הפרדת הרשויות.

מתי החלה ההתדרדרות של בית המשפט העליון? זאת ניתן לראות גם בסקרים ובמחקרי דעת קהל רבים, שישנה ירידה באמון בבית המשפט העליון ובמערכת המשפטית. לדוגמא, חוק פינוי פיצוי בהתנתקות ש-בג"צ אישר. אם נקרא את הפסיקות על זכויות הקניין וזכויות האדם, נראה שזכויותינו על הארץ כעם היהודי לא נלקחות בחשבון. כי על כל עץ של פלשתיני, עוצרים את גדר ההפרדה וכופים להזיז את התוואי. אבל יהודים, בן לילה מגרשים אותם מבתיהם ו-בג"צ מאפשר זאת. הם אינם מתערבים ולא דורשים זכויות אדם וזכויות קניין. פתאום ולפתע כל העקרונות נעלמים. זה מצב מסוכן. לדוגמא, כאשר יהודים מגישים תוכניות בנייה, יש סיבות מדיניות לא לאשר להם, דוגמת מגרון. כאשר הערבים בונים באופן בלתי חוקי, זה מובן שאסור להרוס. יש כאן עדיפות שונה. ליהודים שבונים בנייה בלתי חוקית יש החלטה להרוס ולהחריב מיד. לערבים שבונים בנייה בלתי חוקית, מובן שאסור להרוס. ולכן אני חושבת שהאמת והאג'נדה שלשמה אנו חייבים, צריכות להיות בראש מעייננו ולהביא לשינויים על ידי נבחרי הציבור שלנו שנבחרו לשם

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

זכויותינו וקיומנו בארצנו. מכאן שאין איזון בין הדרג של הנבחר למערכת המשפטית, בתקווה שיחול שינוי.
תודה על ההקשבה ומאחלת לכם חג שמח.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה לאיילה. אני מודה לחה"כ בגין, תודה רבה בני. עידו אלמגור, בבקשה, אחריו מוטי אוחנה.

מר עידו אלמגור:

אני רוצה לומר כמה דברים לחיזוק של חברת הכנסת בנושא הזה של בית המשפט ולחיזוק מה שאמר השר משה ניסים, שאותו אני מכיר שנים על גבי שנים.
העותומנים והבריטים בזמנו שלטו בארץ והדינים שלהם, המשפטים שלהם, זה בדרך כלל על ידי אינטרסים. אבל, תשימו לב, בית המשפט הבריטי קיבל את הפסיקה הרבנית של ישראל. למה? כי הוא ראה כמה שהיהודים שמרו על המסורת היהודית, ואז הוא קיבל את הפסיקה של הרבנות מעל כולם. והשופט ויתקין אמר דבר גדול מאד, הוא אומר שבאמת הפסיקה הרבנית הייתה גדולה מאד והשאר רק בשביל למצוא חן בעיני אנשים אחרים.
לגבי הנושא של כמה דברים שאנחנו צריכים ללמוד עליהם. אני לקחתי כמה נושאים שבית המשפט קבע וביטל לצערנו הרב, והתערב בהם, שאסור לו להתערב. אבל, ניקח גם שתי דוגמאות של בן גוריון.

אם אתם זוכרים את פרשת לבון, 'עסק הביש', ומכירים עוד דבר כזה שנקרא, שלוקחים איזה שהוא מקום ואומרים – שטח צבאי. בזמנו, 'עסק הביש' ופרשת לבון, האנשים מ-1954 עד 1965 לא הגיעו לפסיקה. לבון אומר – אני לא הוריתי את העסקה הזו. ואז בא בן גוריון ואומר – פה אנחנו צריכים למנות ועדה שיפוטית שתחליט, כי היא שקובעת את מי לשפוט. ואז קמה ועדה וקבעה מה שקבעה, ובן גוריון חיזק אותה בצורה לא רגילה. אבל פתאום הוריד את ערכם של השופטים לגמרי, מתי? ברגע שהיה עניין של רבסיה, ישוב שהוכרז בשטח צבאי, בית המשפט העליון אמר – לא. הצו בטל. למה? כי זה לא פורסם ברשומות. ואז שומו שמים, בן גוריון קם וזעק – מה זה, אנחנו קובעים ואתה אומר ככה? אתה לא קיים. שימו לב, בן גוריון אומר דברים, התחיל לזלזל בבית המשפט, ובעקבות זה הוא הוציא חוק חדש שאי אפשר לבטל דברים כאלה והביא למצב כזה שכל מה שאמר אז בזמנו השופט, גם העותרים לזכויות, בבית המשפט הם לא יכולים לערער. ציינתי כאן שתי דוגמאות שמהן אנחנו יכולים ללמוד מה שאפשר לחוקק היום כדי שאי אפשר יהיה לבטל, כדי שבית משפט או בג"צ לא יתערבו בנושא הזה. הממשלה קבעה א-ב, זהו, אף אחד לא יכול להתערב בנושא הזה. אני אקרא לכם במהירות כמה דברים שה-בג"צ התערב בהם ופסל דברים: הוא התערב בנושא פעילות הממשלה; התערב בפעילות ה-שב"כ; התערב בכל מיני נושאים חשובים שהממשלה קבעה, אפילו במינויים שהממשלה קבעה הוא התערב. ואני רוצה עכשיו, היות והשר, יו"ר הישיבה אמר, בזכותך, אני אקרא רק כמה מילים, בזה אני מסיים את העסק הזה.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

בעוד כמה חודשים תתמנה השופטת אסתר חיות לנשיאת בית המשפט העליון. אתם תתגעגעו למרים נאור ואפילו לדורית בייניש. היא תכהן כנשיאה 6 שנים, משנת 2017 עד 2023, ותוחלף על ידי יצחק עמית, שגם הוא אגינדה שמאל מרכז. רק בשנת 2028 יתמנה נועם סולברג כנשיא. איילת שקד מינתה שלושה אנשים, אבל הם מעטים לעומת הכול. תשימו לב ש-מר"צ, שבקושי עברה את אחוז החסימה, יש לה 50 אחוז שופטים. תראו לאן הגענו. ושלא יגידו שהם שופטים באמת על פי אמות מידה נכונות, אלא על פי אמות אחרות, מכוונות אחרות. מה שאנחנו צריכים לעשות, זה להחיל חוקים שהממשלה והכנסת תחוקק חוקים שאי אפשר להתערב בהם – לא בג"צ, לא בית משפט עליון לא שום גורם אחר. כנסת מחוקקת – חוק קיים. תודה.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה לעידו. בבקשה, מוטי אוחנה, אחריו חה"כ יהודה גליק.

מר מוטי אוחנה:

אני באמת אקצר, אני אפילו לא אנצל את 3 הדקות. אני רק רוצה להגיד, כמובן שאני תומך בבני בגין, בתפיסה שלו, ואני רוצה להגיד לכם כמה דברים שקשורים לזכויות אדם. בן אדם יש לו זכויות מעצם הבריאה. אף אחד לא נתן לו זכויות. עצם זה שהוא נולד, הגיע לחיים, יש לו זכויות. יש לו זכויות ללכת להתפלל, יש לו זכויות לחבוב כיפה, יש זכויות להורים למול את בנם, ויש זכויות שהקדוש ברוך הוא נתן לאדם.

אף ממשלה בעולם אין לה זכות לקחת את הזכויות האלה. אבל כשיש רוב פוליטי, הוא לפעמים יכול לקחת את הזכויות האלה. ואז מה נעשה למשל, אם ממשלת ישראל, שאתם לא רוצים שבית המשפט יתערב לה בכלום, כי היא השליטה הגדולה בגלל שהיא קיבלה 30 אחוז מהקולות ועשתה קואליציה, והחליטה ממשלת ישראל שהחל מחודש יולי לא חובשים כיפות. הזכות הזאת היא זכות חוקתית? היא לא זכות חוקתית. לא כתוב בשום מקום שחייבים לחבוש כיפה. אפשר להגיד – אסור לחבוש כיפה. אז זאת מדינת ישראל והרוב שלה אמר – אין כיפות. עם זה שהיא מדינת ישראל.

אני לא רוצה להזכיר פה, אבל אפשר להזכיר מדינות אחרות, מההיסטוריה של האנושות, על עמים מאד אינטליגנטיים, שאף אחד לא חלם שהם יעבירו חוקים כמו שהם העבירו. אז זה שזו מדינת ישראל זה עדיין לא אומר כלום.

כאשר זכויות יסוד של אדם נפגעות, המקום היחידי שיכול לעזור להם זה בית המשפט העליון. לדברים שאמר כבוד משה ניסים, שהיה שר המשפטים, ואמר – בית המשפט לקח לו סמכויות, הוא החליט. ממש לא. מי שידע מה זה חוק יסוד כבוד האדם, רחמנא ליצלן, הכנסת אמרה שיש לאדם כבוד, שאסור לפגוע בכבודו. יש משחק פוליטי. אם אתם רוצים לשחק בו – תשחקו בו. אם אתם לא רוצים לשחק בו, תגידו – אנחנו לא משחקים. מה המשחק אומר? המשחק אומר שיש כנסת ושם מתקבלות החלטות בהצבעה. לא כתוב בחוק האם מותר לאחד אז לעבור מפלגה, לא כתוב אם כן מותר. אבל אני לא רוצה לנהל דו שיח, אני צריך הרבה יותר דקות מזה. אני רק אגיד דבר אחד – מי שנתן לחוקי היסוד את המעמד שלהם זה הכנסת, זה לא בית משפט לקח אותם. בחוקי היסוד נאמר במפורש – החוק הזה ישונה לתכלית

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

ראויה. כלומר, אפשר לשנות אותו, וזה מה שהכנסת קבעה, אף אחד לא הכריח אותה לקבוע את זה.

אני אתן דוגמא אחרונה ואסיים – מה אומרים במעבר חציה? מותר לך לעבור במעבר חציה, נכון? אם תעבור במעבר חציה בזחילה, יבוא שוטר, יעצור אותך, יגיד – נכון, באור ירוק עוברים, אבל לא בזחילה. מי קבע שלא עוברים בזחילה? זו התשובה.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה למוטי. חה"כ יהודה גליק, בבקשה.

חה"כ יהודה גליק:

ערב טוב לכולם. אני באמת רוצה קודם כל לברך אותך, זאב, באמת יש פה דיון מכובד, הלוואי והיו עוד הרבה דיונים כאלה במפלגה, שנוכל על כל נושא שעולה לסדר היום לקיים דיונים, זה ממש רעיון טוב ומבורך. תודה רבה גם לכל אלה שהיו שותפים בארגון של המקום הזה, כולל המנהלת זוהרה, שארגנה פה את האוכל מאחורה, לכל הצוות שלך – מוריה, מוטי וכל החבורה. תודה רבה לכולם. ובאמת, תודה רבה לכל הדוברים שדיברו פה היום, ממש היו דברים ראויים ומכובדים ובאמת מלמדים. אני מאד שמחתי לשמוע אותם.

אני ממש אדבר בקצרה. בית המשפט הגבוה לצדק, כשמו כן הוא, הוקם לצורך הגנה על האזרח מפני הכוח שיש לשלטון. לצערי הרב, הוא פחות נותן את המענה לדבר הזה, מהסיבה הפשוטה: א', העלות של הגשת בג"צ היא גבוהה מאד. לא רק האגרה

של ה-3,000 שקלים, אלא כדי להצליח ב-בג"צ אתה צריך עורך דין מכובד. ועורך דין מכובד על בג"צ לוקח 100 אלף שקל. זה הכול. ולכן, בית המשפט הגבוה לצדק איננו פתוח לציבור הרחב.

נקודה שניה – גם מי שסוף סוף מצליח להגיע לבית משפט, כמעט באופן תמידי בית המשפט מגן על המערכת. ולכן, ראינו הבוקר תמונה מזעזעת של שוטר שהרשה לעצמו להתנהג באלימות, בושה וחרפה. למה הוא עשה את זה? כי הוא לא ידע שיצלמו והוא ידע שמקסימום יתבעו אותו לבית משפט, ובית משפט תמיד יגן על השוטר, כי תמיד המערכת מוגנת על ידי בית המשפט. אם כן, בג"צ לא עושה את עבודתו בתחום הזה של הגנה על האזרח המסכן.

לעומת זאת, כאשר מדובר על העקרונות שמתקבלים כחוקים בכנסת, וכאן אני רוצה לומר נקודה שאני חושב שראוי לומר אותה, כן ראוי שיהיה בג"צ שיפסול דברים שהם בלתי חוקיים בעליל. יחד עם זאת, שתי הסתייגויות:

א' – אני לא מוכן לקבל, אין לי הרבה ניסיון, סך הכול 10 חודשים בכנסת, לא מוכן לקבל את הזלזול בחברי הכנסת. אף חבר כנסת לא מצביע ומנסה לקדם איזה שהם חוקים כי בא לו מהבטן. חברי הכנסת עובדים מאד קשה, שוקלים כל חוק וחוק, בודקים אותו עם כל משרדי הממשלה עד שמאשרים אותו. ולכן החוקים לא מתקבלים מתוך איזו קריזה. כמו כן, אני גם רוצה לשלול את האקסיומה ההפוכה – שופטי בית המשפט העליון, יש להם דעות פוליטיות, וזה לא פשע. הראיה, היה לנו חוק לא מזמן, החלטה שבוטלה על ידי בג"צ לאחרונה בעמונה, לא היה אדם בישראל שלא ידע יום קודם מה יגיד איזה שופט ומה יחליט. כלומר, יש להם דעות.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

ולכן, יש לי הצעה אחת שלדעתי היא הצעה קונקרטיה שאני מאד רוצה לקדם אותה. וההצעה אומרת דבר כזה:

בית משפט עליון רשאי לבטל החלטה שהיא פסולה, פוגעת בזכויות אדם בעליל. איך אני אדע שזה בעליל? אם יש ויכוח בין השופטים, סימן שכל אחת מהדעות היא לגיטימית. כלומר, מה שאני רוצה להציע, שבית משפט עליון יכול לפסול חוק אך ורק כאשר זה פה אחד. כיוון שגם בכנסת יש דעות. וברגע שהדעה הזאת, ברגע שיש שופט שחושב ככה, זאת אומרת, היא דעה לגיטימית. מי יחליט איזו דעה לגיטימית תתקבל? מי שנבחר על ידי העם.

תודה רבה. אני מאחל לכולם חג פסח כשר ושמח, בעיקר שמח, שנחגוג חופש, חרות, ליברליות.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה. עטי אנגלסמן, אחריה אפרים.

גב' עטי אנגלסמן:

ערב טוב. שמענו פה באמת הרבה דברים מאד מחכימים על השופטים ועל זכות האזרח הפרטי לפנות לבית המשפט, בית הדין הגבוה לצדק. וזכור לי מהמשפחה שלי, שאבא שלי ז"ל פנה לבית המשפט הגבוה לצדק וזה עלה לו ממון רב – לקחת עורך דין, לשלם אגרה, עמד בפני שלושה שופטים – על מה? על כך שלפני 50 שנה, כניצול שואה, הוא קנה קרקע בחדרה, כשחדרה הייתה פריפריה של הפריפריה. קרקע חקלאית. שילם אגרה, מס רכוש, כל שנה. ואז, לפני משהו כמו 30 שנה,

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

המדינה החליטה שהקרקע הזאת מיועדת להיות שמורת טבע. לא שמורת טבע, כי אם המדינה תחליט שזו באמת שמורת טבע, היא צריכה לפצות את אבא שלי. אבל לא, המדינה החליטה שהקרקע מיועדת להיות שמורת טבע. כך שאבא שלי לא יכול למכור את זה, לא יכול לעשות עם הקרקע הזאת שום דבר, כאשר הוא השקיע מעט מהונו שהיה לו כניצול שואה בעתיד של ילדיו.

ישבו הרכב של שלושה שופטים, בראשות השופט חשין, עם דיונים, עם עדים, והיה נראה שהשופט חשין אומר לעיריית חדרה – אדון שטיינר כבר כל כך מבוגר, תנו לו ליהנות ממה שהוא השקיע בחיים שלו. והיה נראה שזה באמת הולך לקראת פיצוי. אולי קרקע חלופית, או פיצוי. וראו זה פלא, כשחשבנו שהולך להינתן כבר פסק הדין, פתאום החליפו את הרכב שלושת השופטים, שלושה שופטים ישבו על המדוכה, הם לא ראו בעיניים את אבא שלי, אחרי חצי שנה הם פסקו שמה שהיה הוא שיהיה – הקרקע שאבא שלי קנה לפני 50 שנה מיועדת להיות שמורת טבע. רבותי, אני כבר נסעתי שם בטרקטורונים, שמורת יער חדרה. לאבא שלי יש שם 3 דונם, ברכת יער. אבל המדינה, וזה לא מפריע לשופטי בג"צ, המדינה החליטה שזה מיועד להיות שמורת טבע. אבא שלי, כבר 11 שנה מאז שהוא נפטר, ולא זכה ליהנות מזה.

אז יש שופטים בירושלים והשופטים האלה יש להם גם כן דעות, לשופטים האלה יש גם לחצים. כי הם ידעו שאם הם יפצו את אבא שלי, יבואו כל אלה שקנו את הקרקע החקלאית ויצטרכו לפצות אותם. וזה היה הרבה לפני משבר הדיור. אני מדברת על עשרות שנים אחורה. היו בעלי קרקע בחדרה, מה פתאום שהם יוותרו על

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

זה בשביל אנשים פשוטים מן הישוב שמשקיעים אלפי שקלים כדי לקבל את הצדק
שלא מתקבל?

אז לא הכול כזה טהור והשופטים לא כאלה ללא אג'נדה, בוודאי שיש להם את
הדעות שלהם ויש להם את הלחצים שלהם. שמענו קודם גם ממר אלמגור, שבאמת
הקריא את המייל שקיבלנו מחיים רבינוביץ, על כך שהוא ממש נתן את כל השמות
של כל השופטים, שראו זה פלא, מפלגת מר"צ זה במדינה שלנו משהו מאד זניח,
אבל היא מאד שולטת בבית המשפט העליון. ולכן, אנחנו לא מתפלאים על הפסיקות
של שופטי בית המשפט העליון, למשל, בעניין גוש קטיף. לא הייתה לנו שום חשיבה
שמשהו פה יקרה.

לכן, היות ובית המשפט העליון זאת מערכת שהיא לא נבחרה על ידי אף אחד
מאזרחי המדינה, וראש בית המשפט העליון, כיום השופט נאור, שהיא השולטת
הכל יכול, היא קובעת גם את הרכב השופטים בכל מיני דברים. למשל, השופט נועם
סולברג לעולם לא ימונה בהרכב משפט שהוא לטובת החלק הימני של העם הזה.

לכן, ההצעה שלי, באמת להכניס פלורליזם לבית המשפט העליון, מכל קצוות העם.
יש הרבה אנשים חכמים חוץ מאשר השופטים שכרגע יושבים מורמים מעם. הם לא
אובייקטיביים. אין דבר כזה אובייקטיבי. כל אחד מביא את מה שהוא גדל עליו, כל
אחד מביא את מה שהוא התחנך, כל אחד מביא את מה שהוא רוצה לשאוף שיקרה
במדינה הזאת. אז צריך נציגות מכל חלקי האוכלוסייה, לדאוג שאלה ימונו ואז
נזכה למשפט צדק.

שיהיה לכם חג שמח וכשר.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

מר שבח שטרן:

יש לי הצעה לסדר.

מר זאב אלקין-יו"ר:

מה ההצעה לסדר?

מר שבח שטרן:

יש פה הצעה גם של עו"ד אהרון מלצר, שיצביעו עליה כמה שיותר אנשים שנמצאים כאן ולפני שכולם יתפזרו. לעשות הפסקה בדיון, לאפשר הצבעה על מה שמביא אהרון מלצר ואח"כ נמשיך בדיון.

מר זאב אלקין-יו"ר:

כעיקרון, פורמאלית היינו צריכים ללכת לפי הסדר, סעיף ראשון, אחר כך סעיף שני. אבל אם אף אחד לא מתנגד, בהחלט אפשר לעשות את זה. האם יש מישהו שמתנגד להצעה של שבח? ברגע שיש מישהו שמתנגד, אנחנו נצמדים לסדר היום שנקבע. ההצעה הייתה לא לחכות עד הסוף עם ההצבעה אלא להצביע כבר עכשיו. חברים, אנחנו ממשיכים בסדר היום כפי שאמרתי. ברגע שסדר יום נקבע, אפשר לשנות אותו רק אם יש הסכמה על כך, והיות ואין הסכמה מלאה – לא נשנה. בבקשה, אפרים ואחריו בני אונגר. בבקשה.

אפרים:

כבוד היו"ר, לשכה נכבדה. בכאב רב אני נזכר כיצד באסיפה המכוננת שנקראה אחר כך הכנסת הראשונה העלה מדי פעם מנחם בגין והעלתה סיעת חרות הצעה לחוקה לישראל. המושג חוקי יסוד הוכנס על ידי חבר כנסת מהמפלגה הפרוגרסיבית של אז, ושמו יזהר הררי ז"ל. לפי מיטב ידיעתי, חוק יסוד איננו חוקה וכך גם קבעו פסקי הדין של בתי המשפט. אני חושש שבית המשפט העליון שלנו, כיוון שאצלו המגמה הליברלית עולה להערכתי על האמונה הלאומית, עלול ביום מן הימים לפסול את חוק השבות. יבואו הערבים ויגידו – מה אתם רוצים? היו פה ערבים שגורשו מהארץ, למה זכותם לעלות לארץ ישראל ולקבל אזרחות נופלת מזכותו של יהודי באתיופיה או יהודי בארצות הברית? ובית המשפט עלול לקבל את הדבר הזה, כמו שהוא עלול לקבל הרבה הצעות החלטה אחרות. אנחנו חייבים לקבל חוקה לישראל, חוקה ציונית, חוקה שתקבע שמגמת העם היהודי בארץ ישראל להיאחז בכולה ולא לוותר על שום חלק ממנה, גם אם יש רוב פרלמנטארי בצורה זו או בצורה אחרת. רק אז אתן את ידי ואשמח מאד שכל הרכב של בית המשפט העליון יכהן ויחליט כטוב בעיניו.

אני רוצה להגיד, אם מותר לי לעשות פרפראזה על דברי אחד מחכמינו. אנחנו חייבים לשמור על כבוד בית המשפט. כל בית משפט. כי אילולא מוראו איש את רעהו חיים בלעו. זהו הדבר שרבים מאיתנו פוחדים ממנו ועל כן נוהגים כפי שצריך לנהוג.

תרשו לי להגיד עוד כמה מילים לגבי מה שנקרא משרת היועץ המשפטי. בכל משרד יש יועץ משפטי ויש גם יועץ משפטי לממשלה. יועץ משפטי לממשלה פתאום פרסם באיזה שהוא מקום באינטרנט הוראות שעל פיהן מי שמשתייך למפלגה שבחרת את

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

המועמדים שלה לכנסת, איננו רשאי לכהן בשום חברה כדירקטור או אפילו כנציג ציבור. אני רוצה להזכיר, רבותי, 67 חברי כנסת בכנסת הנוכחית, אנשי הליכוד, אנשי המחנה הציוני, אנשי הבית היהודי, אנשי מר"צ, סה"כ 67, כל אלה נבחרו בפריימריס. זאת אומרת, אותו יועץ משפטי, בלי שום סמכות, אוסר על 4 מפלגות בישראל לשלוח את נציגיהן למועצות מנהלים לסוגיהן.

קריאה מהקהל:

יש חוק וסדר

אפרים:

אין שום חוק. תגיד לי איזה חוק. אין לך מושג על מה אתה מדבר. אין חוק. פניתי בעניין הזה ליועץ המשפטי לממשלה, יש לי מכתבים מהעוזרים שלו. אני רק רוצה להגיד בכנות, בכאב לב אני אומר את זה, כאיש שעבד הרבה שנים במוסדות ציבוריים, אנחנו היינו נוהגים להשיב על מכתב בשבועיים ימים. שם היו משיבים לי בשלושה חודשים והיו מקרים שאמרו לי – אדוני, מכתב רשום ששלחת לא קיבלנו. קיבלתי אישור מהדואר שהמכתב הגיע. יש שם, אם מותר להשתמש במילה לא קשה, הייתי משתמש במילה עוד יותר חריפה אבל לא אשתמש בה, יש שם בלגאן, לפעמים יד ימין איננה יודעת מיד שמאל. המחוקקים שלנו צריכים לדאוג לכך שהרבה חברים שנוכחים כאן ושאינם נוכחים כאן, גם להם תהיה זכות היסוד לשרת את המדינה שלהם במוסדות אלה או אחרים. לא יכול להיות שחברי מפלגה, עצם זה שהם חברים במפלגה, תמנע מהם את האפשרות לשרת את מדינתם.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

דבר אחרון – בעוד ימים אחדים, אולי בעוד שבועות או חודשים אחדים, יהיו בחירות להסתדרות. עוד זמן לא רב יהיו בחירות לרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות וההסתדרות היו גופים שבהם הייתה נציגות בולטת של תנועתנו. אנחנו לא יודעים מה הולך שם. יש לנו סיעה בהסתדרות? אין לנו סיעה? מי מייצג אותנו? אני חושב שאנחנו צריכים לדון גם בדברים הללו כדי להביע את דעתנו, כדי שדעתנו תישמע.

הערה אחרונה, ואני מרשה לעצמי להגיד, אמרתי את זה באופן אישי לכבוד היו"ר, אני עמדתי הרבה שנים בראש כמה גופים מחוקקים. לא נתתי לאדם להביע את דעתו בלי שיישאר עד סוף הדיון. עם כל הכבוד לנכבדים הללו, את כולם אני מכבד, יואילו בטובם אם הם רוצים לשאת דברים בפני הגוף הזה, שיישארו עד הסוף. תודה רבה וחג שמח.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה, אפרים. לגבי ההסתדרות אני אחזור ואומר, שהבמה לדיון הזה זו המזכירות ודווקא התייחסו קצת לזה בישיבת המזכירות האחרונה שהייתה היום, וזה הגוף ששם זה צריך להתקיים.

לגבי הרעיון שהדוברים יישארו עד סוף הדיון – זה רעיון לא רע לבקש את זה מהנואמים הפותחים, אבל אני רוצה להפנות את תשומת לבכם שגם חברי הלשכה שמדברים לא תמיד מחילים את זה על עצמם.

בבקשה, בני אונגר, אחריו יוסף נעים.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

מר בני אונגר:

שלום לכולם. תודה שנשארו כמה אנשים לשמוע. אני מצטער שהשרים לא נשארו, כי דווקא רציתי לדבר אל השרים כולם.

אני איש פשוט ובדרך כלל בארצות הברית אנשים פשוטים יכולים לפנות לכנסת, לשר, ולקבל תשובה. אצלנו לא מקבלים תשובות. לא רק שלא מקבלים תשובות, העוזר הפרלמנטארי של ראש הממשלה לא מעביר לראש הממשלה את המידע שאתה מעביר לו.

אני רוצה לדבר על 'והדרת פני זקן' ואני רוצה לדבר על 'כי ימוך אחיך עמך, עזוב תעזוב עמו'. הפרשנים אומרים – אתה צריך להחזיר אותו למצב שהיה קודם לכן. אז אני רוצה לומר לכם, אנחנו יותר גרועים מהאסקימואים. האסקימואים שולחים את הזקנים שלהם לקרח שהדובים יאכלו אותם. אנחנו מרביצים לזקנים שלנו. אנחנו קושרים אותם. פניתי לשר הרווחה. שר הרווחה, שזה הנושא שלו, שלח אותי לראש הממשלה. אני כתבתי לראש הממשלה, אבל אני בטוח שראש הממשלה לא פנוי לטפל בנושאי רווחה וזה לא ענייני. אז המצב הוא ששר הרווחה לא מטפל, גילה גמליאל לא עונה בכלל, המזכירה אולי לא מעבירה לה, וזה המצב.

יש לי פיתרונות פשוטים: לנושא הרווחה, הצעתי להקים כפרי גמלאים, שיהיו דגם לכפרי גמלאים בכל העולם. שינוהלו על ידי הגמלאים, יהיה בהם מלון, תעשייה קלה וחקלאות, שיבוצעו על ידי הגמלאים. וגם גמלאים סיעודיים יטופלו על ידי הגמלאים. אנחנו נקלוט גם חד הוריות, גם נכים, גם עוד מסכנים, בכמות מוגבלת לכל כפר. הכפרים האלה יהיו דגם לכפרים בעולם. אנחנו נהיה אור לגויים. נעשה ארגון עולמי של הגמלאים, שיאפשר לגמלאים להגיע לתיירות לארץ ולתיירים

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

ישראלים להגיע לכפרים במחירים זולים. לקבל הנחות בכל העולם ולקבל הנחות בטיסות.

אני רוצה לחזור לנושא הדיור – כשלפיד יצא עם מע"מ אפס, ישבתי אצל בוגי יעלון, אמרתי לו – בוגי, קח 100 אלף אשקוביות, פזר אותן בהתנחלויות ותפתור את בעיית הדיור. תשכיר אותן ב-500 שקל, בעוד 10 שנים, כשהממשלה תבנה, תזרוק את האשקוביות לנגב ותקים שם עיר. לא, זה לא חוקי. רבותי, ממשלת ישראל נמצאת בתנאים אחרים מאשר חוק. צריך לפעמים לעבור על החוק. כשבן גוריון שלח 11 ישובים לנגב, זה היה בניגוד לחוק, אבל בזכות זה יש לנו את הנגב היום. אם לא נעשה דברים חצי חוקיים ונעקוף את בית המשפט, לא נחיה בארץ הזאת. אנחנו צריכים למלא את הישובים באשקוביות, לאפשר לעוד 100-200 אלף משפחות לחיות בישובים האלה.

אין סיכוי לחלק את הארץ הזאת. כל הסיפור של שתי מדינות לא קיים ולא יהיה קיים מול הטרוריסטים הערבים. אנחנו צריכים להגיד לעולם – אין שתי מדינות, כי אם אנחנו אומרים שתי מדינות אומרים – אז למה אתם בונים בהתנחלויות? בואו נודיע לעולם – אין שתי מדינות. עם טרוריסטים אי אפשר להקים מדינה נוספת. תנו לנו את הארץ הזאת. נמצא פיתרון לערבים. יש הרבה פיתרונות ואני לא אעלה אותם פה.

מפסיקים אותי, אבל יש לי עוד הרבה מה לומר לכם, בהזדמנות. אני זומנתי על ידי מלצר ועל ידי אפרים אבן. אני בהזדמנות אנסה להשלים את הנושא הזה.

מר זאב אלקין-יו"ר:

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

תודה רבה.

הדובר הבא – יוסף נעים (לא פה). אחריו אילנה ברמי.

גב' אילנה ברמי:

ערב טוב לכולם, לשר ולכל החברים. קודם כל, כל מי שדיבר פה, כולל השופט, נשיא בית משפט וכולל בני בגין, זה נורא לא היה, מצטערת להגיד, זה לא בדיוק מה שחשבנו. ארץ ישראל. אנחנו שולחים את הילדים שלנו לשרת בשטחים, בכל מקום. באים אנשי 'בצלם' ו'הקרן החדשה', מכים אותם, יורקים עליהם. הם מצלמים, ברגע שחייל מושיט את הרובה רק לאיים, לא עושה כלום. ו-בג"צ תמיד לטובת האויב לצערנו. אותו דבר בפינוי עמונה וכל התיישבות שלנו. יש לי גם ילדים מתיישבים, אמנם בארץ ישראל, בנגב, בבאר שבע,

קריאה מהקהל:

גם יהודה ושומרון זה ארץ ישראל

גב' אילנה ברמי:

הכול זה ארץ ישראל. אמרתי, עמונה, זה לא ארץ ישראל? אני מדברת גם מה שבתוך, באמצע, בנגב. מפנים אותם, מכים אותם. הערבים שם שולטים על כל הנגב. לא נותנים לבנות עוד מטר קדימה. ואני לא מצדיקה את בג"צ. עם כל הכבוד, זה

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

בית משפט, אבל יש לי חילוקי דעות איתם. הם לטובת האויב ולא לטובת המדינה. הנכדים שלי היום משרתים והם צריכים לקבל אבנים ויריקות והכול. ברגע שהם מרימים רובה, הנה, כמו ליאור אזריה, למרות שאמרו לא להזכיר אותו, עדיין זה צורב לי. גם הוא ילד שלנו.

מה שנשאר להגיד לכם זה חג שמח ונקווה שהצדק ייצא לאור. תודה.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה. בבקשה, שרה קוסובר (יצאה). מנחם קוסובר (גם יצא). למעשה אחרון, בכוונה שמתי אותך אחרון, כי אתה תהיה ראשון של הסעיף השני, כדי לעשות את זה ברצף, בבקשה, אהרון מלצר. גם תסכם את הדיון הזה וגם תציג את הצעת ההחלטה להצבעה.

מר אהרון מלצר:

חברים, הרעיון הנלוז היה של אהרון ברק. הוא לקח פסוק שאומר, אינני יודע מנין, אבל יש כזה פסוק, מלוא כל הארץ משפט. ואז הוא עשה מזה – מלוא כל הארץ בית משפט. וההבדל בין בית משפט לבין משפט זה הבדל בין יום ולילה. ואז הוא השתלט על כל שטחי החיים, גופים נבחרים כמו הכנסת, הממשלה שממונה על ידי הכנסת, הם צריכים לכוף ראשם בפני הוד מעלתו ה-בג"צ שלא נבחר, שנעשו כל מיני קנוניות בוועדת הבחירות שהביאו אותו לשלטון. והוא היום הפוסק האחרון בכל נושא שהוא.

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

האמת היא שהיו לי כמה וכמה רעיונות של רפורמה, אבל בהעדר החברים שיכולים לשמוע את זה, אחד הדברים אגיד רק כך: ה-בג"צ היום, מרביתו דנה בנושאים ביטחוניים פוליטיים. הנושאים החברתיים הם במיעוט. לכן, כאשר ממנים שופטים לדון בנושאים פוליטיים, רצוי וצריך לדעת מה דעותיהם. את זה עושים באמריקה ובעוד ארצות בעולם. אתה ממנה שופטים ואחרי זה אומרים לי שיש 50 אחוז חברי מר"צ, אז מלכתחילה, אז יהיה פינוי גוש קטיף ופינוי עמונה ומה שאתם רוצים. זה מקרה אבוד.

אבל, האמת היא ש-בג"צ קיבל ולקח לעצמו סמכויות בל ישוערו. מישהו פה הזכיר את הסעיף ש-בג"צ רואה אותו כחוקה, חוק כבוד האדם וחירותו, חוק בן שני סעיפים, שאומר שלאדם יש כבוד וחירות. בג"צ מיישם את זה על כל דבר ועניין, כפי שהוא מבין אותו. הוא זה אנשי רחביה, זה לא אנשי שכונת התקווה. זו השקפת עולם שהיא אליטיסטית ביותר, לחלוטין.

יש להם שני פטנטים שאיתם הם עובדים יפה: אחד נקרא מידתיות. כשבאים לפרש את החוק – זה לא מידתי. מה זה מידתי? והשני, שזה לא סביר. ומה זה סביר? מי יחליט שזה סביר, מי שגר ברחביה או מי שגר בשכונת התקווה, או מי כן?

בכל אופן, המערכת הנוכחית טעונה רפורמה רצינית. ולדעתי, אני אומר את זה, זאב, ההרכב הנוכחי, אפילו שיש לנו 30 מנדטים, לא מסוגל להעביר רפורמה בבתי המשפט. מפני שיש לך, אני מניח, את אנשי כחלון, שהם תמיד יהיו שם. יש לך אפילו את בני בגין שתמיד יהיה שם. בקיצור, אין כל אפשרות לשינוי וזה כואב הלב. אתם יודעים שגם הסמכויות, הזכירו את זה כבר פה, הסמכויות שלקח לעצמו בג"צ לדון בדברים שלא נוגעים לאיש המבקש. היינו, אתה לא צריך להיות האדם שלקחו ממנו

קרקע או משהו, יש לך אינטרס. אתה לא רוצה שהערבי ההוא מהישוב הזה או הזה, אתה יכול לפנות ל-בג"צ. זה דבר מרחיק לכת, שבעבר לא היה, עד לימי השופט ברק. וזה חמור ביותר. לא כל דבר הוא שפיט, יש דברים שהם בגדר ניהול מדינה. העניין הזה של חוק הנפט, מה זה שייך ל-בג"צ? זו שערוריה ממדרגה ראשונה. שנה שלמה הלכה לנו לאיבוד, שנה שיכלו להתקבל בה כבר הכנסות.

היות ואני באתי לפה בעיקר לדבר על הנושא השני, אני מבקש מכם להצביע ואני מאד אשמח אם ההצבעה תהיה ללא כל הסתייגות על הצעת החלטה האומרת כך: לשכת הליכוד רואה במלחמתו של צה"ל בטרוריסטים התוקפים את אזרחי מדינת ישראל ומוסדותיה משימה בעלת חשיבות עליונה. לדעת הלשכה, על פעילותו של צה"ל חל הדין של 'הקם להורגך השכם להורגו'. פגיעתנו במחבלים אינה רק מניעת ביצוע הרג על ידם, אלא גם עשייה למען יראו האחרים וייראו.

פה אני רוצה להעיר הערה, בטרם אמשך. אחד מהעקרונות של היוריספרודנציה, היינו של תורת המשפט, שענישה יש לה כמה וכמה יעדים. האחד, כמובן, להכניס את האדם שעשה את העבירה לבית סוהר. השניה היא לעשות צדק. והשלישית – למען יראו וייראו, שזה דבר חשוב ביותר.

לפיכך, קוראת לשכת הליכוד לכל מי שמופקד ומוסמך ליתן חנינה לחיילי צה"ל שהוטל עליהם עונש, ונשוא פנייתנו הוא החייל אלאור אזריה, לחון את אלאור ולאפשר לו לחזור וליטול חלק בפעילות צה"ל, שם שירת בהצטיינות ובדבקות במטרה. חיילינו הם בנינו והם מהווים את קו החזית בהגנה עלינו. חלילה לנו מלהשליכם לכלא על מעשה שעשו תוך כדי הגנה עלינו. לפיכך קוראת לשכת הליכוד

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

לגורמים המופקדים על מתן חנינה ללוחמים במסגרת צה"ל, לחון את אלאור אזריה ולהחזירו לחיק משפחתו וליחידתו בצבא.

עוד שני משפטים אני רוצה להגיד. רבותי, בשנת 86 דומני, בימי היותו נשיא, חיים הרצוג, אז הייתה פרשת קו 300, ושם האשימו את אנשי ה-שב"כ, 7 אנשים לרבות ראש ה-שב"כ, שהם חטאו בהריגת שני ערבים באוטובוס. ואז ניתנה חנינה בטרם הוגש כתב אישום. היינו, לא חיכו לא למשפט ולא לפסק הדין, וקיבלו חנינה. ועכשיו התוצאה שקשורה בנושא הקודם, ההחלטה הזו על חנינה למי שלא הוגש נגדו אפילו כתב אישום נתקבלה ברוב של 2 נגד 1. השניים היו שמגר, איש אצ"ל לשעבר, שישב בשעתו בקניה במאסר. והשניה הייתה מרים בן פורת, שופטת. ומי שהיה נגד, היה מי? אהרון ברק. תודה.

מר זאב אלקין-יו"ר:

תודה רבה. אני מביא את ההצעה של אהרון מלצר להצבעה כפי שהוא הקריא. אנחנו לא פותחים את זה לדיון. ההצעה נאמרה בדיון אחר ולכן אנחנו רק מביאים את זה להצבעה.

מי בעד ההצעה של אהרון מלצר?

הצבעה:

מי בעד - פה אחד

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

מי נגד - אין

מי נמנע - אין

מ א ש ר י ם

תודה רבה.

הצעה של אהרון מאושרת.

אני מודה לכולם על הדיון.

כהרגלנו, נסיים בהתקווה, ובעזרת השם ניפגש פה עוד חודשיים.

מי שמעוניין, תהיה תפילת ערבית פה אחרי התקווה, אני מאד אשמח אם יהיה מניין.

תודה רבה.

כל עוד בלבב פנימה   עוד לא אבדה תקותנו,

נפש יהודי הומיה,   התקנה בת שנות

ולפאתי מזרח,   אלפים,

ישיבת לשכת הליכוד
מיום 23.03.2017
כ"ה באדר תשע"ז

קדימה,
עין לציון צופיה,
להיות עם חפשי
בארצנו,
ארץ ציון וירושלים.

*** הישיבה נעולה ***